

URIERUL UCRAINEAN

Luptați și veți învinge!

M. Ubravsky

Serie nouă, nr. 373-374 / decembrie 2018

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Dragi ucraineni,

În această perioadă a anului, plină de semnificații, trebuie să reflectăm asupra realizărilor noastre și asupra proiectelor viitoare, la care am lucrat sau vom lucra, înțelegând faptul că buna înțelegere, unitatea și buna conviețuire ne dau puterea să menținem toate valorile fundamentale care au fost păstrate cu sfințenie de predecesorii noștri.

Toate acestea trebuie să ne inspire la noi realizări pentru a putea continua și îmbunătăți

tăți activitatea noastră, transmițându-le generațiilor viitoare, indiferent de locul nostru de proveniență, idei sau concepții.

Vă doresc ca sărbătorile de iarnă să vă umple sufletul de încredere, speranță și iubire, iar anul care se apropie să vă aducă doar bucurie, bunăstare și împlinirea visurilor.

Un An Nou fericit și Crăciun fericit!

Nicolae Miroslov Petrețchi,
președintele UUR,
deputat

În anul Centenarului, România și Ucraina își celebrează istoria

La 1 Decembrie 2018, s-au împlinit 100 de ani de la Marea Unire a tuturor românilor. Pentru întreaga națiune a fost un moment de bucurie, dar și ocazia de a se informa asupra istoriei și momentelor devenirii noastre. A fost, totodată, un prilej de a reflecta și de a elabora atât la nivel de autorități, cât și în sufletul fiecărui cetățean un nou proiect de țară pentru viitoarea sută de ani.

Sărbătorind victoria înaintașilor, «România dodoloată» de la 1918, românii din 2018 au ocazia și datoria să se oprească o clipă din agitația cotidiană, să mulțumească generațiilor trecute, dar și să se gândească cum putem contribui fiecare pentru ca România ideală din suflet să nu rămână un vis individual, ci parte dintr-un proiect al tuturor românilor.

Nu am putut sărbători mai bine unitatea de atunci a națiunii decât căutând modul de a ne uni mai bine în proiectul viitorului centenar. România frumoasă pe care am moștenit-o merită și așteaptă contribuția noastră pentru a deveni România dezvoltată și mândră a copiilor și nepoților noștri.

Întregul an 1918 a fost un an deosebit de important pentru istoria românilor, bogat în evenimente care ne-au marcat destinul: încheierea Primului Război Mondial, susținerea din partea aliaților tradiționali Franța, Anglia și Statele Unite în vederea realizării unirii, reintrarea în război alături de Antantă, precum și unirea provinciilor cu România. La început a fost unirea Basarabiei cu România, la 27 martie 1918, mai apoi a Bucovinei cu România, la 28 noiembrie 1918, iar toate acestea au culminat cu unirea Transilvaniei cu Țara Mamă România, la 1 decembrie 1918.

Prin proclamarea unirii Transilvaniei cu România, s-a încheiat procesul legitim al desăvârșirii statului național român. Unirea a constituit expresia voinței libere și conștiente a maselor largi populare. Unirea românilor într-un singur stat în 1918 a fost pregătită cu secole înainte, pentru că ea însemna o străduință firească pentru cei de aceeași origine și limbă, de pe ambele versante ale Carpaților, să trăiască pe vecie împreună.

După cum observăm, practic, unirea tuturor provinciilor românești a fost realizată pe parcursul întregului an 1918. Procesul a fost etapizat, programat și dus la îndeplinire cu multă pricepere, necesară în navigarea prin apele tulburi ale contextului internațional.

Marea Unire a fost recunoscută pe plan internațional abia după doi ani. Noile sale granițe acceptate prin Tratatul de la Trianon, la 4 iunie 1920. Unirea a primit și sărbătoarea pe care o merita, pe 15 octombrie 1922. Atunci, regele Ferdinand și regina Maria au fost încoronati în noua catedrală de la Alba Iulia. În timp ce episcopul greco-catolic Iuliu Hossu citea în fața Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia Proclamația de Unire, la București avea loc o altă ceremonie. Exact la 1 Decembrie 1918, regele Ferdinand și regina Maria au reintrat victorioși în București. Suveranii părăsiseră Capitala în noiembrie 1916 după înfrângerile în fața trupelor germane.

Mari manifestări au fost dedicate Unirii din 1918 care a schimbat istoria. Comunitatea ucrainenilor din România a celebrat Centenarul românesc – așa cum o dovedește și ziarul nostru – împreună cu toți românii.

Și Ucraina a marcat, în acest an, Centenarul

Independenței Republicii Populare Ucrainene. La 22 ianuarie 1918, în urma adoptării celui de-al IV-lea Universal al Radei Centrale, a fost proclamată Republica Populară Ucraineană independentă: „Începând de azi, Republica Populară Ucraineană devine un stat independent, care nu depinde de nimeni, liber și suveran al poporului ucrainean...”.

Sub influența acestor evenimente, în octombrie 1918, reprezentanții partidelor politice din Ucraina de Vest au format, la Lviv, Rada Națională Ucraineană, iar la 19 octombrie 1918 a fost proclamată și Republica Populară Ucraineană de Vest. Din acel moment, între guvernele celor două republici se purtau discuții referitoare la unire. La 1 decembrie 1918 a fost semnat la Fastiv „Acordul premergător privind unirea RPU cu RPUV în care este declarată intenția fermă de creare în cel mai scurt timp a unui stat unic. După victoria revoluției în Austro-Ungaria, pe rămășițele monarhiei, în toamna anului 1918, s-au format state independente: Austria, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia, precum și Republica Populară Ucraineană de Vest (ca urmare a răscoalei armate de la 1 noiembrie din Lviv și din alte orașe).

Guvernul Republicii Populare Ucrainene de Vest – Secretariatul General – a pus pe primul plan în politica sa externă unirea cu Ucraina de pe Nipru. Realizarea acestui deziderat era privită ca fiind transpunerea în fapt a aspirațiilor de veacuri ale poporului ucrainean.

Ion ROBCIUC

Din agenda deputatului UUR

Ultima lună a sesiunii de toamnă a Parlamentului a fost dominată de preocupările și dezbaterile pe trei teme: legislația penală, Legea pensiilor și Bugetul de stat. În mod firesc, acestea au fost și preocupările centrale ale deputatului UUR fără a slăbi atenția pentru exercițiul drepturilor și libertăților de care se bucură și minoritatea ucraineană. Activitatea în sfera diplomației parlamentare a marcat și ea o nouă dimensiune.

O PROFESIUNE DE CREDINȚĂ

Se poate spune că a devenit un stil consacrat pertinența cu care deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi folosește ocaziile festive pentru a demonstra că retorica de sărbătoare nu trebuie să estompeze aspectele concrete, practice ale marilor principii. În acest stil s-a înscris și următoarea Declarație Politică expusă în Parlament cu ocazia Zilei Minorităților Naționale:

„Începând cu anul 2017, data de 18 decembrie este declarată prin lege drept Ziua Minorităților Naționale. Situația acestei sărbători în intervalul sacru al idealurilor formulate în 1989 (16-22 decembrie) ne amintește și ne obligă să abordăm evenimentul nu numai ca un prilej de sărbătoare, ci și de reflecție. Să ne întrebăm deci: care e locul și rolul comunităților etnice în România contemporană?

Este recunoscută și pe plan internațional realitatea că regimul politic și Constituția României reprezintă un model de bune practici în problematica minorităților naționale. Această apreciere e corelată cu exercițiul drepturilor și libertăților fundamentale. Este corect. Dar este destul?

Comunitatea etnicilor ucraineni – a treia ca mărime din statul nostru – se bucură de cadrul legislativ, instituțional și material pentru a-și păstra și afirma identitatea culturală. La fel și celelalte comunități etnice recunoscute prin lege. Dar pentru noi, parlamentarii minorităților naționale, sunt suficiente aceste preocupări culturale-etnografice?

Fără îndoială că nu. O asemenea abordare ar fi prea comodă, prea lipsită de angajament civic, prea puțin responsabilă față de înalta demnitate de parlamentar.

Cetățenii etniilor pe care le reprezentăm nu trăiesc în vitrine de muzeu, nici în rezervații culturale. Ei conviețuiesc zi de zi cu românii și, în unele locuri, cu alte minorități naționale, împart împreună bucuriile și nevoile, au aceleași preocupări comunitar-teritoriale. Dacă ne rezumăm numai la preocupările etnoculturale, înseamnă că ne strâmtăm nepermis orizontul civic și politic.

Noi nu trebuie să fim în Camera Deputaților o prezență placidă, strict decorativă, necesară numeric la întrunirea cvorumului și atât. Răspunderea față de alegătorii noștri începe cu o prezență cât mai frecventă în teritoriu, cunoașterea doleanțelor atât specifice, cât și comune întregii populații, susținerea lor cu mijloace parlamentare, alături de reprezentanții celorlalte formațiuni politice. Este, putem spune, aspectul concret al unității în diversitate.

Așa înțeleg eu mandatul de parlamentar al comunității ucrainenilor din România și țin să

afirm public acest crez, cu prilejul îmbucurător al celebrării Zilei Minorităților Naționale“.

ASPECTE UITATE ÎN REFORMAREA JUSTIȚIEI

Preocuparea excesivă și dezbaterile, adesea redundante, legate de modificările în legislația penală au creat riscul de a se pierde din atenție celelalte probleme ale justiției, de a nu se vedea pădurea din cauza copacilor. Cum traseul propunerilor legislative este destul de greoi și nesigur pentru proiectele de reglementări ce emană din voința politică a coalitiei aflate la guvernare, dl deputat Petrețchi apelează și la celelalte modalități puse de Constituție în competența parlamentarilor.

Remarcăm în această ordine de idei următoarea întrebare adresată în scris domnului ministru al Justiției, Tudorel Toader: „Ce răspunderi își asumă Ministerul Justiției pentru asigurarea exercițiului libertăților cetățenești“.

Redăm integral argumentarea întrebării puse: „Enunțul întrebării e generat de 2 remarci. Într-o perioadă nu prea îndepărtată, ministerul pe care îl conduceți avea titulatura Ministerul Justiției și al Libertăților Cetățenești. A doua constatare e aceea că în practica instanțelor și în politica legislativă asigurarea exercițiului real al unor drepturi constituționale este privită adesea ca o problemă declarativă.

Nu sunt nici pe departe adeptul părerii că politicile se îndeplinesc pur și simplu prin crearea unor structuri sau, cu atât mai puțin, prin denunțarea acestora. Am în vedere și atribuțiile limitate ale Ministerului Justiției în monitorizarea practicii judiciare. Dar constat că, atât în politica legislativă, cât și în practica instanțelor judecătorești esența constituțională a legilor este de multe ori estompată de rutină și tehnicism.

Aspectul cel mai cunoscut constă în numărul crescând al reglementărilor propuse de Guvern care sunt ulterior amendate de Curtea Constituțională. De ce nu sunt prevenite aceste rebuturi normative, de ce crește numărul lor?

Un cu totul alt aspect e reprezentat de activitatea completelor care judecă în domeniul foarte simplu al înregistrării persoanelor juridice. Succinta legislație în materie prevede o procedură practic necontencioasă, cu termene foarte scurte. Este evident că legiuitorul a avut în vedere că de respectivele formalități depinde funcționarea, bunăoară, a asociațiilor și fundațiilor. Asta înseamnă, pe lângă exercitarea dreptului de asociere, și neimpiedicarea exercițiului real al tuturor celorlalte drepturi și libertăți fundamentale care constituie, după caz, înseși scopul constituirii asociațiilor și fundațiilor.

Dacă dispuneți efectuarea unui studiu pe această temă, veți constata că procedurile prevăzute de lege nu numai că nu se îndeplinesc urgent sau în câteva săptămâni – cum prevede legea – ci durează luni după luni și chiar, atenție, ani de zile. Vă putem da exemple de dosare aflate pe rol de 3 sau de peste 3 ani de zile! Oare cum își desfășoară activitatea în acest răstimp asociațiile și fundațiile, cum își gospodăresc resursele, cum pot asigura, conform statutului fiecăreia, exercițiul concret al drepturilor și libertăților pentru care sunt constituite?

Și în domeniul simplu al constituirii persoanelor juridice, dar și în alte domenii, se extinde practica exercitării cu rea-credință a liberului acces la justiție. Constituie această problemă măcar tema unui studiu, iar dacă a fost efectuat, cum e valorificat?

Închei pe terenul inițiativei legislative. Aveți semnale sau constatări care să vă determine să inițiați modificări ale reglementărilor introduse prin O.G. nr.26/2000, care se dovedesc depășite? Considerați o asemenea inițiativă atât de importantă, încât să formeze obiectul atenției Guvernului, primul inițiator în ordinea enunțată prin

articolul 74 al Constituției?“

Vom ține la curent cititorii cu răspunsul pe care domnul ministru este dator să-l dea verbal și scris.

Liceul „Taras Șevcenko“, victimă a birocrăției și delăsării

Activitatea singurului liceu pedagogic cu pre-dare în limba ucraineană are două mari suferințe: managementul defectuos – față de care Consiliul UUR a acționat printr-o scrisoare deschisă ale cărei urmări vor sta în atenția Radei – și starea infrastructurii. Analizând cu reprezentanții Consiliului Municipal Sighetu Marmăției cauzele neefectuării lucrărilor de întreținere și reparații la acest liceu, dl deputat Nicolae Miroslav Petrețchi a constatat că bunele intenții ale autorităților locale s-au poticnit în delăsarea aparatului administrativ al Ministerului Educației Naționale. Deputatul UUR s-a adresat în scris doamnei ministru Ecaterina Andronescu, semnalând situația răspicat, fără menajamente:

„Cu toate că enunțul întrebării scrise e focalizat pe o situație concretă, sunt convins că, dispunând verificările cuvenite, veți descoperi disfuncționalități, lipsă de responsabilitate, manifestări de birocratism care par a se osifica în stilul de muncă al acestui minister la conducerea căruia s-au aflat, fără rezultate, atâția și atâția demnitari.

Vă voi da un exemplu antologic pentru starea de inerție, închistare, dezinteres, pe scurt, irresponsabilitate a aparatului pe care îl conduceți. Este vorba de clădirea în care funcționează Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko“ din Sighetu Marmăției, județul Maramureș, cu predare în limba ucraineană, singurul cu acest profil din România. Clădirea se compune din 2 niveluri. Ambele sunt în proprietatea statului, respectiv în administrarea MEN prin intermediul IȘJ Maramureș. Dar cum nimic nu poate fi simplu și firesc, fiecare etaj, deși au același proprietar, constituie obiectul unui titlu juridic separat. Aceasta pentru că în urmă cu foarte mulți ani, parterul găzduia clubul sportiv școlar. Clubul sportiv s-a răspândit între timp în spații din întregul municipiu, spațiul de la parter fiind ocupat de tot atâta vreme de liceul în limba ucraineană. Situația, de fapt, există, cum spuneam, încă din vremurile mandatelor Dvs. anterioare.

Clădirea are mare nevoie de reparații, iar Consiliul municipal este decis să le facă. Documentația se împiedică de anacronismul situației juridice. S-au făcut multe și insistente demersuri ca MEN să inițieze o hotărâre de Guvern care să regularizeze regimul juridic în funcție de situația faptică și de necesități. Funcționarii ministerului s-au întrecut în a cere acte peste acte, studii peste studii, referate peste referate, unele de-a dreptul ridicole. Când inventivitatea birocratică s-a epuizat, au băgat documentația exhaustivă în sertar și acolo a murit. Oficios, s-a mărturisit reprezentanților UAT că, pur și simplu, nimeni nu vrea să se complice cu acest demers corect și de bun simț. Subliniez: fosta destinație de club sportiv a parterului a fost preluată de ani și ani de zile în alte locații, mult mai corespunzătoare.

Neosteneala de a se aduce la zi, măcar după mulți ani, situația juridică a clădirii, împiedică Primăria municipiului de a efectua lucrările de întreținere ce s-au dovedit mult mai stringente, adăugând acea clădire emblematică listei lungi de unități școlare necorespunzătoare procesului de învățământ“.

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

La închiderea ediției, domnul deputat Petrețchi participă la lucrările Comisiei mixte interguvernamentale România-Ucraina.

Observator

Comunicat

Din activitatea conducerii Uniunii Ucrainenilor din România

În ziua de 10 decembrie 2018, la sediul central al UUR a avut loc ședința de lucru a Prezidiului Executiv al UUR.

În prima parte a lucrărilor ședinței, a fost analizat modul cum au fost utilizate de către filialele județene și, respectiv, de către comisiile UUR resursele alocate pentru luna noiembrie 2018, rezultând că activitatea financiar-contabilă și de evidență a bunurilor din patrimoniul UUR de la nivelul organizațiilor și al filialelor se desfășoară conform reglementărilor în vigoare.

Lucrările ședinței au continuat cu prezentarea și discutarea devizelor estimative (12 devize) pentru activitățile planificate a se desfășura în luna ianuarie 2019, conform Planului de acțiuni culturale aprobat de Consiliul UUR la ședința anterioară. În principal, acțiunile planificate a se desfășura în luna ianuarie 2019 se referă la organizarea și desfășurarea unor acțiuni privind sărbătorirea Crăciunului la ucraineni, comemorarea poetului Mihai Eminescu, organizarea și desfășurarea „Festivalului internațional de colinde, datini și obiceiuri de iarnă la ucraineni”, care se va desfășura la Sighetu Marmăției în perioada

11-13 ianuarie 2019.

În continuarea lucrărilor, au fost analizate și aprobate un număr de 26 referate de necesitate prin care se solicita alocarea unor sume de bani pentru achiziția unor obiecte de mobilier, piese de schimb pentru autoturismele UUR, servicii în folosul UUR, realizarea unor materiale de promovare a filialelor, cheltuieli gospodărești, deplasări pentru a participa la diverse acțiuni și prelungirea unor contracte de muncă etc., care se înscriu în limitele fondurilor existente ale bugetului și legislației în vigoare, fiind aprobate în totalitate, urmând ca unele dintre acestea să fie discutate și la următoarea ședință a Consiliului UUR.

La ultimul punct al ordinii de zi, au fost prezentate o serie de invitații primite din partea partenerilor din țară și din Ucraina pentru a participa la acțiuni culturale, festivaluri, reuniuni, consfătuiri etc., care au fost analizate stabilindu-se participanții la fiecare acțiune în parte, precum și condițiile de participare.

La încheierea lucrărilor ședinței, Prezidiul Executiv a adoptat hotărâri și decizii pentru fie-

care dintre măsurile votate, acestea fiind semnate de către membrii acestuia.

***

La sfârșitul lunii noiembrie, membrii Consiliul UUR au participat la cel de-al XI-lea Congres Mondial al Ucrainenilor. Evenimentul s-a desfășurat în perioada 24-27 noiembrie 2018, la Kiev, la care au luat parte delegați din 31 de țări însumând peste 300 de participanți. Probleme în detaliu vor fi prezentate în publicațiile și pe site-ul UUR.

În afara ordinii de zi, membrii Prezidiului Executiv au purtat o discuție cu o familie din Constanța, care (după spusele lor) a venit cu o solicitare din partea ucrainenilor din județul Constanța de se constitui o filială a UUR la Constanța. Membrii Prezidiului au explicat pe larg etapele care trebuie parcurse în vederea constituirii unei organizații noi, în lumina prevederilor Statutului UUR și a regulamentelor de ordine interioară ale UUR, dar și problemele ce pot apărea pe parcurs, în cazul neparcurgerii etapelor prevăzute de Statutul UUR.

Prezidiul Executiv și-a manifestat disponibilitatea și sprijinul în vederea constituirii unor noi organizații ale UUR.

Următoarea ședință de lucru a Consiliului UUR va avea loc la o dată și în locația ce vor fi comunicate în timp util filialelor.

*Material realizat de vicepreședintele UUR
Victor HRIHORCIUC*

SFÂNTUL NICOLAE IERI ȘI ASTĂZI

Una din personalitățile marcante ale vieții bisericești din veacul al IV-lea, care rămâne determinantă și în zilele noastre prin pilda vieții sale este cel cunoscut sub numele de Mare Ierarh Nicolae, episcop al Mirelor Lichiei.

Este foarte interesant faptul că, fără să fi lăsat posterității opere scrise, precum alți sfinți părinți ai Bisericii, străluciți contemporani ai săi (Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigore de Nazians, Sf. Grigore de Nissa ș.a.), el a rămas în tradiția creștină ca unul dintre cei mai populari exponenți ai veacului de aur al creștinătății, nu numai în Răsărit, ci și în Apus. Se știe că, în decursul veacurilor, atât Apusul, cât și Răsăritul creștin, au avut ca obiect al prăznuirii personalități proeminente ale vieții eclesiale, nu întotdeauna aceleași. Or, Sf. Ierarh Nicolae se numără printre cei care se bucură de o deosebită cinstită în întreaga lume creștină. Chiar și la cultele creștine care nu au în practica liturgică cinstirea sfinților, el este deopotrivă sărbătorit. Pentru a vedea motivația acestei aprecieri creștine universale, vom încerca să creionăm, pe scurt, personalitatea sa.

Născut pe la anul 250 într-o familie creștină, primește de mic o aleasă educație în dragoste pentru Hristos, practicând de tânăr virtuțile creștine. Pentru a se întări în credință, pleacă în pelerinaj la Locurile Sfinte și, pe când se pregătea să se retragă în sihăstrie, prin voia lui Dumnezeu (aproape în chip miraculos) este ales episcop în Mira Lichiei. Prins de persecutorii romani, este supus chinurilor și ajunge aproape de martiriu, nevrând să se lepede de credința în Hristos. Edictul de la Mediolanum din anul 313, prin care marele împărat Constantin dă libertate creștinismului, îl găsește din nou în fruntea obștii creștine din Mira. Un moment important, în care puternica sa personalitate își pune amprenta asupra vieții bisericești generale (nu numai din eparhia sa), îl constituie primul sinod ecumenic de la Niceea din anul 325, convocat de împăratul Constantin, la care reprezentanți ai Bisericii creștine din întregul Imperiu Roman aveau menirea de a se pronunța asupra ereziei lui Arie, care contesta divinitatea Mântuitorului. Unul din cei mai vehemenți adversari ai lui Arie a fost Sf. Nicolae. Și datorită lui erezia a fost respinsă, pentru pacea și unitatea Bisericii. Sf. Ierarh Nicolae pleacă la Domnul pe la anul 330.

Aș încheia acest succint portret al sfântului, citând dintr-o cântare bisericească dedicată lui care

îl caracterizează: „Îndreptător credinței și chip blândețelor“. În ce privește prima parte a acestei caracterizări, am arătat mai înainte rolul pe care l-a avut pentru îndepărtarea ereziei și restabilirea dreptei credințe. Cât privește a doua parte a caracterizării, ea se referă la o atitudine a Sfântului Nicolae, care este pildă grăitoare peste veacuri până la noi. Marele ierarh a fost un exponent deosebit al milosteniei. Este bine cunoscută una din multele lui fapte de milostenie, prin care a salvat de la decădere morală acele fete sărmene aflate în pragul deznădejdi. Întreaga avere personală (provenea dintr-o familie bogată), precum și averea eparhiei le-a pus în slujba operei de caritate. Dacă cineva ar dori să-l caracterizeze pe Sfântul Nicolae printr-un singur cuvânt, acesta ar trebui să fie: milostivul. De aceea ziua lui a devenit și a rămas peste veacuri drept ziua a cadourilor. Este minunat când rudele și prietenii își fac diferite cadouri de Sfântul Nicolae. Să nu uităm însă că marele ierarh a fost prezent cu ajutorul său mai ales în situații de criză. De aceea, în ziua prăznuirii, să nu uităm nici pe cei care sunt în suferință și să încercăm să aducem o rază de lumină în sufletele și în casele lor.

Am în ultimul timp două nedumeriri legate de ziua prăznuirii Sf. Nicolae.

Peste tot, în presă, la radio, la televiziune se vorbește de *Moș Nicolae* (la ucraineni stăm ceva mai bine). Cuvântul *moș* nu este sub nici o formă dezonorant. Dimpotrivă. Fiecare dintre noi, dacă-i dă Dumnezeu ani, ajunge să fie moș. Ceea ce îl caracterizează, însă, pe marele ierarh este sfințenia vieții lui și de aceea, să-l numim ca în calendar: *Sfântul Nicolae*.

A doua nedumerire se referă la ceea ce citim, auzim, vedem în aceste zile legat de praznic. Totul este mercantil: ce mâncăm, ce îmbrăcăm, unde mergem, cum ne distrăm etc. Totul pentru fast și strălucire. Nimic sau aproape nimic pentru suflet. Nu știu dacă Sfântul Nicolae agreează astfel de manifestări. Bucuria și buna dispoziție sunt stări firești, proprii naturii umane. Ele trebuie să se împletească însă armonios cu trăirea duhovnicească. Altfel, prăznuirea Sfântului, care a trecut nealterată peste veacuri, devine o petrecere ca oricare alta, pierzându-și semnificația profundă.

*Pr. dr. Dumitru COLOTELO,
Parohia ortodoxă ucraineană
„Petru Movilă“ din București*

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737

E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactor:
Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART
ORGANIZATION SRL“
ISSN 1223-5210

Ziua Limbii Ucrainene în România sărbătorită la București

La 9 noiembrie 2018, a fost sărbătorită prima oară Ziua Limbii Ucrainene în România (la aceeași dată, în Ucraina este marcată Ziua Scrierii și Limbii Ucrainene), conform unei recente legi adoptate de Parlamentul României și

semnate de președintele Klaus Werner Iohannis. Programul privind modul în care va fi celebrată această importantă zi în viața comunității ucrainene a fost stabilit la reuniunea Consiliului (Radei) UUR din 20 septembrie 2018. La aceeași întrunire au fost aprobate fondurile necesare pentru organizarea acestui eveniment.

Manifestarea închinată Zilei Limbii Ucrainene în România, care s-a desfășurat în zilele de 9 și 10 noiembrie, a avut o coloratură specială. Sala de conferințe a hotelului „Rin Grand” din București a fost plină și programul atrăgător. Inițiatorul acestei sărbători și organizatorul manifestării, dl Nicolae Miroslav Petrețchi, președinte al UUR și deputat în Parlamentul României, a dat semnalul începerii manifestării, subliniind că „Ziua Limbii Ucrainene în România este o zi specială pentru ucraineni și pentru toți cei care cunosc, vorbesc și prețuiesc limba ucraineană”.

În perioada 16-29 noiembrie 2018, la Școala Gimnazială nr. 8 Suceava s-a derulat proiectul „Din inimă României, la ceas aniversar!”, coordonat de dnele profesoare Rangu Magdalena, prof. istorie-geografie și Muntean Adriana, prof. ciclul primar.

Toate cadrele didactice ale școlii, împreună cu elevii, s-au implicat activ în desfășurarea proiectului. Acesta s-a concretizat în activități variate: pavoazarea claselor și a holurilor cu panouri (cuprinzând informații istorice, lucrări ale elevilor, obiecte tradiționale), concursuri, dezba-

Într-adevăr Ziua Limbii Ucrainene în România reprezintă o oportunitate de a marca un element fundamental al profilului nostru identitar, precum și de a reflecta asupra istoriei și culturii ucrainene, asupra contribuției limbii ucrainene – a doua limbă slavă după numărul vorbitorilor – la patrimoniul cultural european și universal. De asemenea, marcarea Zilei Limbii Ucrainene în România este un bun prilej pentru a sublinia caracterul unitar al limbii, culturii și civilizației ucrainene, răspândirea limbii ucrainene în Europa și întreaga lume, unde trăiesc importante comunități ucrainene.

Alături de liderii UUR, au fost prezenți și au luat cuvântul Excelența Sa Oleksandr Bankov, ambasadorul Ucrainei în România, dl Victor Opaschi, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, dl Amet Aledin, secretar de stat la Departamentul pentru Relații Interetnice, dl Mychailo Ratușnyi, președintele Consiliului Ucrainean Mondial de Coordonare, parlamentari români, alți oaspeți de seamă din Ucraina.

La reușita manifestării și-au dat concursul corul mixt „Vocile Ronei” din Maramureș, grupul vocal bărbătesc „Cervona kalyna” din Maramureș, ansamblul de dansuri „Koziok” din Bălcăuți – Suceava, corul „Glasul ucrainenilor” din Caraș-Severin, ansamblul de cântece „Zadunaiska Sici” din Tulcea și formația instrumentală „Ceremuș” din Verhovyna – Ucraina. Concertul prezentat de aceste formații artistice a fost un elogiu emoționant adus de artiști limbii ucrainene. Numerele interpretate au entuziasmat publicul numeros prezent în sală.

Prima zi a suitei de manifestări dedicate Zilei Limbii Ucrainene s-a încheiat cu gala de premiere a câștigătorilor Concursului Național „Tineri talente ucrainene”. Scriitorul Mihai Hafia Traista, președintele Comisiei de Cultură a UUR, a înmănat tinerilor înzestrați cu aptitudini literare și din domeniul artei diplome și premii în bani din partea organizației noastre.

În ziua de 10 noiembrie a.c., la Hostel Formenerg din București, s-a desfășurat Conferința Internațională „Ucrainenii din România. Istorie, contemporaneitate, perspective”. A fost o conferință științifică cu largă participare internațională pentru a arăta importanța pe care comunitatea ucraineană din România o acordă limbii ucrainene.

La deschidere, au fost prezenți și au luat cuvântul președinte al UUR și deputat în Parlamentul României, dl Nicolae Miroslav Petrețchi, ambasadorul Ucrainei în România, dl Oleksandr Bankov, secretar 1 al Ministerului Afacerilor Externe al României, dl Marius Florescu Ciobotaru, oaspeți cu renume din Ucraina.

Au urmat, pe secțiuni, comunicările susținute de cercetători de valoare, ucraineni și neucraineni. Comunicările și participarea au arătat valoarea bunei conclucrări.

La sfârșitul conferinței internaționale, au fost lansate lucrările: *Studii de dialectologie și toponimie ucraineană din România* de Ioan Herbil; *Sub semnul iubirii...* de Ioan Chideșciuc; Mychailo Koțiubynskyi, *Intermezzo*, traducere de Mihaela Herbil. Moderatorul lect. univ. dr. Ioan Herbil, președintele Comisiei pentru probleme de presă, mass-media și editare de cărți, a semnalat participanților la lansare alte cărți noi apărute sub egida UUR în acest an.

Aproape toți participanții au plecat acasă cu o carte ucraineană primită gratuit.

Ion ROBCIUC

Din inimă României, la ceas aniversar

teri, întâlniri cu personalități, recital de poezii și cântece patriotice.

Ziua Bucovinei, 28 noiembrie, a fost marcată de elevii claselor primare într-un loc special, drag sufletelor lor: Biserica „Sfânta Vineri”. După o slujbă emoționantă de comemorare a eroilor neamului, corul de copii îndrumat de doamnele Munteanu Adriana, Atitienei Tatiana, Bordeianu Geanina, Vartolomei Lăcrămioara, Movileanu Lenuța, Fărtăiș Dorina și coordonat de profesorul de religie Ilincăi Petru a oferit un program de cântece patriotice. Copiii au simțit importanța momentului cântând cu înflăcărare despre eroii neamului și fluturând cu patriotism steagurile tricolore. Celor 200 de românași, îmbrăcați în costume populare, li s-a alăturat în cânt inimosul părinte Dinu Airinei. Dumnealui s-a arătat impresionat de felul în care elevii și-au exprimat

dragostea de neam și țară. La fel de pătrunși au fost și enoriașii bisericii, prezenți și ei la acel moment, laudând inițiativa școlii și a cadrelor didactice de a educa tânăra generație în spiritul istoriei și al respectului față de credința strămoșească.

Copiii au plecat acasă cu bucurie și entuziasm, uniți în cântec și simțiri, după o zi în care au conștientizat că trăiesc un moment special: Centenarul Marii Uniri.

Kolea KURELIUK

ZIUA LIMBII UCRAINENE MARCATĂ LA IAȘI

Ca o continuare a unei bune și frumoase tradiții de a sărbători anual, la 9 noiembrie, Ziua Scrierii și a Limbii Ucrainene, statuată și sărbătorită în Ucraina începând cu anul 1997, în sprijinul inițiativei organizațiilor nonguvernamentale și având în vedere rolul limbii ucrainene în consolidarea societății ucrainene, în ziua de 12 noiembrie 2018, filiala Iași a UUR a sărbătorit Ziua Limbii Ucrainene în România.

Ei și, ar putea replica unii, ce mare diferență este între cele două acțiuni? Și într-un caz și în altul ați sărbătorit și puteați să sărbătoriți în continuare ziua limbii minorității ucrainene din România. Cei ce gândesc astfel, au și nu au dreptate. Au dreptate, căci din punct de vedere formal situația nu se schimbă cu nimic. Limba ucraineană rămâne limba ucraineană fie că ea este vorbită în Ucraina sau în România, chiar dacă sunt unele tendințe de a se vorbi despre unele dialecte ca despre o limbă de sine stătătoare, dar aceasta este o problemă pe care ar trebui să o lămurască hotărât, odată și pentru totdeauna, specialiștii (istorici, lingviști, etnografi etc.) atât din România, cât și din Ucraina. Consider că unul din simpozioanele care se organizează la Cluj, București sau Satu Mare ar trebui să fie dedicat acestei teme majore pentru minoritatea noastră. Nu au dreptate, pentru că dacă în primul caz sărbătorind Ziua Scrierii și Limbii Ucrainene, istoricul apariției scrierii și limbii ucrainene, în al doilea caz, pe lângă istoricul apariției și dezvoltării limbii ucrainene, noi sărbătorim și realitățile prezente legate de limba, cultura, de tradițiile și obiceiurile comunităților de ucraineni, care locuiesc pe teritoriul României. Prin legiferarea Zilei Limbii Ucrainene în România se recunoaște în fapt aportul limbii ucrainene la patrimoniul cultural românesc, pe de o parte, dar și drepturile de care se pot bucura membrii comunității noastre în domeniul învățământului, al promovării obiceiurilor și tradițiilor specifice comunității. În acest context, anual, cu prilejul sărbătorii Zilei Limbii Ucrainene în localitățile în care trăiesc membri ai comunității ucrainene, se pot organiza manifestări culturale dedicate acestei sărbători, autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și organizațiile nonguvernamentale interesate putând sprijini logistic și/sau financiar organizarea manifestărilor dedicate sărbătoririi acestei zile. De asemenea, în instituțiile de învățământ în care se predă limba ucraineană ca limba maternă, se pot organiza manifestări culturale dedicate acestei sărbători. De asemenea, Societatea Română de Televiziune și Societatea Română de Radiodifuziune, în calitate de servicii publice, pot și ar trebui să includă în programele lor emisiuni cu aspecte de la manifestările dedicate acestei zile. Perspectivele sunt frumoase și de bun augur,

acum depinde de noi dacă vom ști și ne vom implica cu adevărat în exploatarea oportunității create. Ne așteptăm ca această zi să fie sărbătorită la nivelul fiecărei filiale, organizații a UUR, al fiecărei școli unde copiii învață limba ucraineană, chiar dacă pentru aceasta nu de fiecare dată vor fi și fonduri alocate.

Membrii filialei Iași, împreună cu colaboratori, reprezentanți ai unor instituții, organizații obștești și nonguvernamentale, printre care amintim Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Colegiul

giul Național de Arte „Octav Băncilă”, Primăria din Cernăuți, ai minorităților naționale din Iași, oameni de cultură și de afaceri din Iași, studenți și profesori din Ucraina, au sărbătorit Ziua Limbii Ucrainene într-un cadru plăcut, unde a domnit o atmosferă festivă, iar zâmbetele prietenoase ne-au însoțit pe parcursul întregii acțiuni.

Acțiunea propriu-zisă a fost precedată de o expoziție de carte în limba ucraineană, scrisă de scriitori români de naționalitate ucraineană și o expoziție de flaiere dedicate limbii ucrainene, precum și o expoziție cu fotografii reprezentând scriitori români de naționalitate ucraineană din Bucovina.

Sărbătoarea a fost deschisă de președintele filialei Iași a UUR, care în cuvântul său a prezentat demersurile făcute de deputatul minorității noastre, dl Nicolae Miroslov Petrețchi, pentru adoptarea legii privind instituirea, la 9 noiembrie, a Zilei Limbii Ucrainene (Legea a fost adoptată cu 269 voturi „pentru”, 6 „împotriva” și o abținere) și aprecierile de care s-a bucurat din partea unor parlamentari pentru reușita sa, dar și pentru modul onest în care a prezentat lucrurile în dialogul cu autoritățile ucrainene, cu ocazia deplasării în cadrul comisiei speciale la Kiev. Este de remarcă faptul că România este singura țară din lume unde trăiește diaspora ucraineană, în care, minoritatea ucraineană, prin reprezentanții săi, a obținut recunoașterea oficială, prin lege, a Zilei Limbii Ucrainene, lucru evidențiat și de către personalitățile de seamă din Ucraina, care au participat la sărbătorirea acestui eveniment, la București. În continuare, au fost prezentate câteva date interesante, unele în premieră pentru oaspeții noștri, privind istoricul limbii ucrainene, alfabetul ucrainean, locul și rolul limbii ucrainene între celelalte limbi, părerea unor personalități străine, specialiști în domeniu, despre limba ucraineană etc. În cadrul acțiunii au mai luat cuvântul reprezentantul Primăriei Cernăuți, directorul adjunct al Colegiului Național de Arte „Octav Băncilă” și alții.

Acțiunea dedicată Zilei Limbii Ucrainene s-a încheiat cu un program muzical susținut de membrii filialei, și de elevi și profesori de la Colegiul Național de Arte „Octav Băncilă”.

Dacă frumusețea și măreția cuvântului ucrainean a fost poetizată de I. Kotlearevskyi și T. Șevcenko, L. Ukrainka și I. Franko, V. Stus, V. Symonenko, L. Kostenko și mulți alți fii și fiice ale Ucrainei celebre în lumea întreagă, care erau convingeți că nu există națiune fără limbă și limbă fără națiune, noi, la rândul nostru, credem cu tărie că fără limbă nu va mai exista minoritatea ucraineană și în consecință cultura română va fi mai săracă. Conducerea UUR, inspectorii școlari, directorii de școli și profesorii de la școlile unde se predă limba ucraineană sau se învață în limba ucraineană au o mare responsabilitate pentru a se preveni o situație, care poate deveni ireversibilă. Să ne ajute Dumnezeu ca așa ceva să nu se întâmple niciodată.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

Se nasc și la Călinești Enache oameni talentați

La propunerea deputatului din partea minorității ucrainene, dl Nicolae Miroslov Petrețchi, ziua de 9 noiembrie a fost declarată ca Zi a Limbii Ucrainene în România. Adoptarea legii în Camera Deputaților a avut loc la 4 iulie 2018.

Așa se face că în perioada 8-10 noiembrie, la București, Uniunea Ucrainenilor din România a organizat o serie de manifestări. La data de 8 noiembrie a.c., a avut loc vizionarea desenelor

animate în limba ucraineană, precum și un grandios spectacol artistic cu participarea formațiilor artistice, ansamblurilor muzicale și a artiștilor din România și Ucraina. A avut loc și gala de premiere a câștigătorilor concursului național „Tineri talente ucrainene”.

În cadrul acestui concurs, la secțiunea muzică, eleva Amalia Emima Semeniuc, clasa a VIII-a de la Școala Gimnazială Călinești Enache, comuna Dărmănești, județul Suceava, a cucerit locul I.

Evidențiez aici pe doamna prof. Maria Zaharia, care predă la această școală limba ucraineană și care a pregătit-o pe câștigătoare împreună cu dl prof. Petru Ilincăi (partea de acompaniament).

Cântecul cu care a câștigat premiul I este „Ой у вишневому саду”.
Sincere felicitări!

Kolea KURELIUK

Marea Unire sărbătorită la Rona de Sus

Joi, 29 noiembrie 2018, la Școala Generală din comuna Rona de Sus, Maramureș a fost organizată acțiunea culturală „La mulți ani, România!”, „La mulți ani, români!”, dedicată Centenarului Unirii României.

Spectacolul a fost organizat de Școala Generală în parteneriat cu Uniunea Ucrainenilor din România și Primăria comunei Rona de Sus. La spectacolul desfășurat într-o sală de clasă au participat clasele I secția ucraineană, înv. Larisa Petrețchi, clasa a II-a A, înv. Tanea Semeniuc, clasa a III-a, înv. Ana Boiciuc și clasa a VIII-a, dirigință prof. Geta Petrețchi.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de către directoarea școlii, prof. Loredana Mihaela Lușcan

care a prezentat invitații la acțiune: primarul comunei Ion Romaniuc, prof. Elek Opreșan, președintele Organizației locale a UUR, președinta Organizației de Femei din Rona de Sus, înv.

Ileana Daș, și părinții elevilor. În cuvântul său, atât dna directoare cât și primarul comunei au vorbit despre importanța și însemnătatea Centenarului Marii Uniri a României – 1 Decembrie 1918. Toți elevii prezenți în sala de clasă au intonat „Deșteaptă-te, române”, actualul Imn al României sub conducerea prof. Geta Petrețchi.

Spectacolul propriu-zis a început cu un montaj

literar-muzical prezentat de elevii clasei I secția ucraineană sub îndrumarea prof. înv. Larisa Petrețchi. Au urmat poezii și cântece dedicate Unirii, prezentate de elevii clasei a III-a, pregătiți de prof. înv. Ana Boiciuc. Clasa a II-a, pregătită de prof. înv. Tanea Semeniuc a prezentat un montaj literar-muzical cu poezii și cântece patriotice dedicate Marii Uniri. În acest montaj au fost intercalate cântece patriotice prezentate de elevii clasei a VIII-a, pregătite de prof. Geta Petrețchi. Ei au interpretat cântecele „Drum bun”, „Ardealul”, „În Ardeal”, „Imnul eroilor” și „Hai să întindem hora mare”. În încheiere, un grup de elevi din clasa a VIII-a a interpretat sceneta „Noi vrem să ne unim cu țara”.

După terminarea spectacolului, toți au pornit cu cântec și cu steagul tricolor spre centrul comunei, la Monumentul eroului necunoscut, unde au depus o coroană de flori.

Marea Unire a fost sărbătorită și în grădinițele din comună prin activități practice și spectacole dedicate zilei de 1 Decembrie.

Merită evidențiate cele trei profesoare de învățământ primar Larisa Petrețchi, Tanea Semeniuc, Ana Boiciuc, dar mai ales prof. Geta Petrețchi și director prof. Loredana Lușcan pentru reușita acestei acțiuni culturale.

Ileana DAN

Avem campioni olimpici!

Interviu cu Tabita Maței, campioană mondială și olimpică

Ne-am obișnuit să avem campioni și să-i facem cunoscuți. Ne-am obișnuit să dăm importanța cuvenită celor care merită și să renunțăm la nonvalori. Ar trebui să ne obișnuim să fim recunoscători celor care prin dăruire, prin muncă și perseverență ne fac mândri, ne fac mari.

Tabita Maței este la ora actuală campioană olimpică la canotaj. Tabita locuiește în localitatea Talpa, din comuna Căndești, dar a copilărit pe meleaguri rogojeștene. Bunicii săi au avut gospodăria în centrul satului, unde se află acum sediul Uniunii Ucrainenilor din România, filiala Botoșani. Am avut ocazia de a comunica cu Tabita și vă invit să citiți despre frământările și despre performanțele ei.

Reporter: Cine esti tu?

Maței Tabita: Mă numesc Maței Tabita, sunt născută în satul Talpa, comuna Căndești, județul Botoșani. Am 18 ani, și mă bucur mult de cei dragi sufletului meu: de frățiorii mei, de întreaga familie, de oamenii care mi-au încununat copilăria.

Reporter: Ce vârstă frumoasă! De unde ai plecat în lungul drum spre reușite?

Maței Tabita: La vârsta de 14 ani, eram elevă la Școala Gimnazială numărul 1 Vârful Câmpului (Maghera), școală de unde am fost selecționată de către soții George și Iulia Bulie, antrenori ai Clubului Sportiv Botoșani, pentru practicarea canotajului. Am amintiri frumoase de acolo, am amintiri frumoase din satul Talpa și din localitatea Rogojești, de unde sunt bunicii mei dragi. Îi salut pe toți botoșaneni, pe toți ucrainenii, pe toți românii, cu acest prilej!

Reporter: Care au fost primele tale rezultate?

Maței Tabita: Am început cantonamentul la Snagov unde m-am antrenat pentru primul meu concurs național care a avut loc la Piatra Neamț. Concurând în proba de 4 vâsle alături de colegile mele Balețchi Alina Maria, Acsinte Irina Ioana și Cirtel Cosmina Elena, ne-am clasat pe locul doi, aceasta fiind prima mea medalie, prima satisfacție pentru a lupta și a mă ambiționa să muncesc pentru performanță. După acest concurs, cu excepția Campionatului European de anul acesta și Olimpiadă, Dumnezeu m-a binecuvântat cu aur la toate concursurile, pe plan național, cât și internațional.

Reporter: Care a fost anul cu cele mai multe provocări?

Maței Tabita: Atât anul acesta, cât și anul trecut, fiind primul an în lotul de junioare 1, mi-am dorit să lupt pentru a-mi câștiga un loc în barcă pentru Campionatul European și Campionatul Mondial și visul mi s-a îndeplinit, concurând la ambele competiții în proba de 4 vâsle feminin alături de Radiș Simona, Grăpinoiu Andreea și Roșu Larisa am obținut medalia de aur atât la Campionatul European, cât și la cel Mondial. Anul acesta fiind ultimul an de juniori, pe lângă Campionatul European unde am concurat în proba de 2 rame fără cârmaci alături de colega mea Balețchi Alina Maria și am obținut medalia de argint, la Campionatul Mondial am concurat în proba de simplu și am obținut medalia de aur, am avut ca obiectiv Olimpiada de tineret. Am concurat în proba de 2 rame fără cârmaci împreună cu colega mea Balețchi Alina Maria și

ne-am clasat pe locul trei fiind depășite de echipele din Grecia și Cehia. Am muncit foarte mult, având două antrenamente pe zi, un antrenament dura 3 ore, uneori chiar și mai mult. Așadar, merita tot efortul și sacrificiul depus.

Reporter: Aș vrea să știu, pentru că ne apropiem de finalul anului, ce a însemnat 2018 pentru tine?

Maței Tabita: Pentru mine anul 2018 a fost un an deosebit, un an în care am avut privilegiul de a înălța steagul României peste hotare, pentru a face România cunoscută – încă o dată – pe plan mondial.

Reporter: Un cuvânt de final?

Maței Tabita: În primul rând vreau să-i mulțumesc lui Dumnezeu, mulțumesc din suflet domnilor antrenori, colegilor, prietenilor, frățiorilor, mamei mele și tuturor celor care au fost alături de mine atât în momente de fericire, cât și în cele dificile. Cu această ocazie, doresc să vă spun că vă iubesc și vă sunt recunoscătoare pentru tot efortul depus în formarea mea! Mulțumesc „Curierului ucrainean” pentru că ne oferă posibilitatea de a vă adresa câteva cuvinte și tuturor celor care au avut răbdarea de a citi despre mine, de a se bucura alături de mine! Să luptați pentru ideile dumneavoastră!

A consemnat Claudia SEMCIUC

Al XI-lea Congres Mondial al Ucrainenilor reunit la Kiev

În perioada 25-27 noiembrie 2018, s-a desfășurat, la Kiev, cel de-al XI-lea Congres Mondial al Ucrainenilor (SKU), o structură internațională de coordonare a comunităților de ucraineni din diaspora care reprezintă interesele a peste 20 de milioane de ucraineni. SKU are o rețea de organizații componente și de legături cu ucrainenii din 61 de țări. Înființat în 1967, SKU a fost recunoscut, în 2003, de către Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite drept organizație neguvernamentală cu statut consultativ special, iar în anul 2018 a dobândit statutul de organizație neguvernamentală internațională participantă în Consiliul Europei.

La deschidere, Congresul a fost onorat și de prezența președintelui Ucrainei Petro Poroșenko care, printre altele, a spus: „Aprecieri contribuția fiecărui ucrainean, inclusiv a ucrainenilor de peste hotare, la dezvoltarea coaliției internaționale care susține statul nostru, la consolidarea armatei noastre, la crearea Bisericii Ortodoxe

Autocefale în Ucraina. Această solidaritate și unitate a eforturilor constituie garanția restabilirii pe cale pașnică a integrității teritoriale a Ucrainei și

a succesului în reformarea ei pe drumul spre viitorul european. Și Congresul din acest an trebuie să devină un factor unificator, o platformă pentru întărirea colaborării ucrainenilor din străinătate și a Statului Ucrainean“.

Din țara noastră, la Congres, a luat parte o importantă delegație în frunte cu președintele Uniunii Ucrainenilor din România, dl deputat Nicolae Miroslav Petrețchi.

Congresul s-a desfășurat pe secțiuni (de exemplu, Limba ucraineană, calea către identitate și comunicare internațională, Rolul diasporei în formarea imaginii pozitive a Ucrainei și ucrainenilor în lume ș.a.) și în plen (de exemplu, Prezentarea și adoptarea modificărilor la Statutul SKU; Alegerea președintelui și a organelor de conducere ale SKU ș.a.).

Noul președinte al Congresului Mondial al Ucrainenilor a fost ales dl Pavlo Grod din Canada.

Ion ROBCIUC

Ucraina sărbătorește în acest an Centenarul Independenței Ucrainei proclamate la 11/22 ianuarie 1918.

Pentru realizarea acestui deziderat consider necesar să prezint evenimentele care au precedat acest eveniment de importanță majoră pentru poporul ucrainean.

Revoluția burghezo-democratică care s-a desfășurat la Petrograd, la 27 februarie 1917, a provocat căderea regimului țarist, prin abdicarea țarului Nicolai al II-lea. Acest eveniment politic a constituit pentru popoarele subjugate de regimul țarist semnalul declanșării acțiunilor politice, sociale și militare pentru independență, libertate și identitate națională.

Evenimentele care s-au desfășurat cu rapiditate și pe teritoriul Ucrainei în cursul anului 1917 urmăreau, la început, obținerea autonomiei Ucrainei în cadrul Rusiei.

Ca urmare în perioada 1-4 martie 1917, a avut loc la Kiev prima întâlnire a reprezentanților tuturor organizațiilor politice, sociale, obștești, militare din toată Ucraina, care au luat hotărârea să se constituie într-o Radă provizorie, alegându-l ca președinte pe M. Staromski.

Prima măsură pe care a luat-o Rada a fost lichidarea până la 5 martie 1917 a tuturor organelor de conducere țaristă din Ucraina.

Tododată, la 7 martie 1917, s-a constituit la Kiev prima Radă Centrală Ucraineană, care a ales ca președinte pe profesorul Mychailo Hrușevskyi și 3 vicepreședinți: D. Antonovyci, D. Doroșenko și F. Kryjanovski.

La prima ședință a Radei, care a avut loc la 9 martie 1917, s-au adoptat următoarele hotărâri: înființarea Comitetului Central al cooperativelor agricole care veneau în sprijinul țăranilor oropșiți; înființarea Radei Militare Provizorii a soldaților și ofițerilor ucraineni, numind comandant pe colonelul Glinski; publicarea în ziarul „Den“ a apelului Organizației Progresiste Ucrainene prin care se solicita Guvernului Provizoriu de la Petrograd: introducerea limbii ucrainene în școli, eliberarea din închisorile rusești a prizonierilor galițieni și bucovineni, precum și a mitropolitului Andrei Șeptyțkyi în perioada 4-10 martie 1917.

Totodată, la Kiev s-a desfășurat prima adunare a presei care a susținut doleanțele Radei Centrale, alegând ca președinte de onoare tot pe profesorul Mychailo Hrușevskyi.

Profesorul Mychailo Hrușevskyi, revenit din exil la Kiev, la 13 martie 1917, a condus pentru prima dată Rada Centrală, la 15 martie 1917, care a hotărât pregătirea și desfășurarea la Kiev, la 16 martie 1917, a unei mari manifestații ucrainene care să susțină revendicările stabilite anterior. Cu acest prilej s-a dat citire documentului „Rezoluția privind organizarea Congresului Național Ucrainean“. Drept răspuns de zeci de mii de manifestanți au purtat steaguri galben-albastre, au dărâmat bustul primului ministru rus, Piotr Stolâpin,

100 de ani de la Independența Republicii Populare Ucrainene

protestând, astfel, împotriva regimului țarist, a politicii promovate de acesta în Ucraina.

La 17 martie 1917, conducerea Radei Centrale a trimis la Petrograd prima delegație compusă din O. Lotoțki, M. Koscinski care s-a întâlnit cu C. Lvov, primul ministru al Guvernului Provizoriu Rus, căruia i-a înmănat un Memorandum cu cerințele ucrainenilor: numirea în fruntea guberniilor a comisarilor cunoscători ai limbii ucrainene; folosirea limbii ucrainene în aparatul de stat, biserică, justiție și școli; eliberarea din închisorile ruse a prizonierilor galițieni și bucovineni.

Nici nu s-a stins ecoul primei mari manifestații populare din 16 martie 1917, după 3 zile a urmat o altă manifestare spontană, la care au luat parte peste 10.000 de oameni, unde iarăși s-a cerut autonomia teritorială a Ucrainei.

Pentru susținerea acestui deziderat în ziarul „Nova Rada“ din 35 martie 1917 profesorul M. Hrușevskyi a publicat articolul „Marele Val“, iar „Uniunea Ucrainenilor Liberi“ a chemat poporul ucrainean să susțină autonomia Ucrainei în cadrul Rusiei.

Cel mai important eveniment politic, care s-a desfășurat la Kiev în perioada 6-8 aprilie 1917, a fost Congresul Național Ucrainean la care au participat cca 900 de delegați din partea tuturor organizațiilor politice, sindicatele culturale din Ucraina, care s-a pronunțat cu tărie pentru autonomia națională teritorială a Ucrainei. Cu acest prilej a fost aleasă conducerea Radei Centrale compusă din 118 membri, iar profesorul M. Hrușevskyi a fost reconfirmat președintele acesteia. Ca vicepreședinți au fost aleși Volodymyr Vynnycenko și B. Efremov.

După o lună de la acest congres, s-a desfășurat la Kiev, în perioada 5-8 mai 1917, un eveniment de importanță majoră și anume Primul Congres Militar Ucrainean la care au participat cca 700 de delegați din partea unităților limitare ucrainene, care s-a pronunțat ferm pentru acordarea imediată a autonomiei naționale teritoriale a Ucrainei și ucrainizarea unităților militare. Congresul a constituit Comitetul Militar Central în frunte cu Symon Petliura și alți 17 membri militari ucraineni.

Ca urmare Rada Centrală a trimis la Petrograd o nouă delegație condusă de Volodymyr Vynnycenko, (în perioada 6-21 mai 1917) care a dus tratative cu reprezentanții Guvernului Rus în frunte cu primul ministru rus G. Lvov.

Această situație a determinat Comitetul Militar Central Ucrainean să convoace, în perioada 5-10 iunie 1917, al doilea Congres, la care au participat 2308 delegați, unde s-a hotărât să nu mai solicite Guvernului Provizoriu Rus acordarea

autonomiei și altor drepturi cerute anterior, în schimb au solicitat Radei Centrale Ucrainene să proclame neîntârziat autonomia Ucrainei, ucrainizarea armatei și să pună în practică reforma agrară. Congresul a ales o nouă Radă Militară Ucraineană alcătuită din 13 deputați militari, care a fost cooptată în Rada Centrală Ucraineană.

Ca urmare, la 10/23 iunie 1917, a fost emis „Primul Universal“ (Decret) al Radei Centrale Ucrainene care a proclamat Ucraina republică autonomă lansând lozinca „Trăiască Ucraina Liberă“, să ne desprindem de Rusia, dar să nu întrerupem legătura cu conducerea provizorie a Rusiei și că poporul ucrainean are dreptul ca pe pământul său să-și organizeze traiul așa cum și-l dorește.

În aceste circumstanțe, Rada Centrală Ucraineană a constituit Secretariatul General, ca organ executiv, numindu-l pe Volodymyr Vynnycenko ca secretar general, cerându-i să treacă imediat la rezolvarea problemelor curente, iar pe Symon Petliura secretar cu probleme militare.

În cursul lunii iulie 1917, Secretariatul General a încercat din nou să ajungă la un compromis cu Guvernul Provizoriu Rus privind autonomia Ucrainei care, din păcate, s-a soldat cu un nou eșec.

Rada Centrală a continuat să ducă tratative cu Guvernul Provizoriu Rus privind condițiile intrării Ucrainei în componența Rusiei pe baza unei largi autonomii, dar acestea au fost întrerupte de victoria Revoluției bolșevice din 25 octombrie/7 noiembrie 1917 din Petrograd. Ca urmare Rusia a devenit un stat sovietic prin îndepărtarea prin forță de la putere a Guvernului Provizoriu Rus, condus de această dată de Kerenski.

Noua conducere instaurată în Rusia a adoptat primele acte legislative: „Decretul asupra Păcii și Decretul privind abrogarea pedepsei cu moartea pentru dezertările de pe fronturi“.

De asemenea, Congresul Sovietelor a adoptat un document important, la data de 2/15 noiembrie 1917, „Declarația privind drepturile popoarelor care fac parte din componența Rusiei Sovietice“, prin care li se acordă dreptul la autonomie, mergând chiar până la desprinderea de Rusia Sovietică și crearea unor state independente.

A fost o farsă. Guvernul Sovietic Rus a încălcat rapid prevederile acestei declarații și a pornit ofensiva împotriva tuturor popoarelor din componența fostei Rusii țariste, care și-au proclamat independența, inclusiv împotriva Ucrainei.

(Continuare în numărul următor)

Mihai POCORSCHI

ÎN AMINTIREA HOLODOMORULUI

În anii 1932-1933, cetățenii Ucrainei au trecut printr-o adevărată teroare: lihnii de foame și distruși spiritual, au îndurat una dintre cele mai grave catastrofe naționale – Foamea ucraineană, cunoscută și ca Holodomor (moarte prin înfometare). Autoritățile sovietice de la Moscova au inițiat o adevărată campanie de ucidere prin foamete a ucrainenilor, moment considerat a fi unul dintre cele mai mari și mai cumplite genociduri ale secolului XX. Istoricii susțin că acest genocid a fost condus și orchestrat de Iosif Vissarionovici Stalin și a avut ca scop principal suprimarea națiunii ucrainene ca entitate socială și factor politic.

Înfometați, ucrainenii au încercat să supraviețuiască. Alternativele la care au apelat au fost dintre cele mai rele. Conform destăinuirilor celor care au supraviețuit, oamenii au început să coacă pâine din diverse plante. Alții mâncau balega animalelor. Unii copii își potoleau foamea cu propriile excremente. Însă cea mai îngrozitoare alternativă dintre toate a fost canibalismul. Conform istoricului de la Yale, Timothy Snyder, foamea intensă a răpit umanitatea din ucraineni și i-a făcut să înceapă să se mănânce între ei. Au fost cazuri în care părinții și-au mâncat proprii copii, ca mai apoi să moară de foame ei înșiși.

Știm că oamenii scriu istoria... uneori, aceasta e falsificată de cei puternici. Cei asupriți trebuie să lupte pentru a spune și ei versiunea lor. Așa s-a întâmplat și în cazul genocidului necunoscut al ucrainenilor: mersul istoriei și-a urmat cursul, arhivele au fost deschise iar oamenii au putut vorbi liber. Această pagină din istoria Ucrainei a fost revizuită, ucrainenii au conștientizat-o și au început s-o povestească lumii și generațiilor următoare după ce o perioadă lungă de timp, autoritățile sovietice susțineau că această foamete, ca și cea din 1946-1947, a fost cauzată de secetă.

În acest sens, la 28 noiembrie 2006, Parlamentul Ucrainei a aprobat o rezoluție care afirmă că foamea planificată din perioada sovietică a fost un act de genocid împotriva poporului ucrainean. Tot prin decizie a autorităților s-a stabilit ca a patra sâmbătă din noiem-

brie să fie ziua oficială de comemorare a celor care au murit ca rezultat al Holodomorului și represiunilor politice.

An de an, crește și numărul țărilor lumii care recunosc Holodomorul ca genocid. Pentru a cinstea amintirea celor care au pierit în timpul Holodo-

morului, au fost ridicate monumente și în fiecare an sunt dedicate evenimente publice în Ucraina și în lume.

Există însă și oameni care neagă Holodomorul. Stalin a fost primul care a negat fenomenul timp de ani de zile. Dar acțiunea de mușamalizare nu a avut loc doar în URSS. Îl amintim și pe Walter Duranty, corespondentul New York Times din Moscova. Acesta a publicat multe articole, în

care afirma că foamea din Ucraina este „în mare parte o minciună” și că „nu poți face o omeletă fără să spargi ouă”. Deși văzuse el însuși ororile Holodomorului, Walter Duranty a fost presat să tacă și să mintă. Reportajele i-au fost lăudate de către Stalin, iar în 1934, ca o ironie a sorții, Duranty a primit Premiul Pulitzer pentru articolul care nega genocidul.

În perioada 1-27 noiembrie 2018, la Școala Gimnazială Bălcăuți s-a derulat proiectul educațional „În amintirea Holodomorului”, coordonat de doamna profesoară Lăcrămioara Grigoriuc.

Scopul proiectului a fost comemorarea Holodomorului prin activități școlare și extrașcolare de către cadre didactice și elevii de gimnaziu.

În cadrul proiectului, elevii clasei a VII-a – în cadrul orelor de Istoria și tradițiile minorității ucrainene - au fost puși în contact cu elemente de cultură, istorie și religie ucraineană și au fost stimulați să cerceteze probleme legate de Holodomor. Activitățile au presupus realizarea de către elevi a unor planșe privitoare la Holodomor, activitate de comemorare a zilei de 24 noiembrie (elevii au distribuit pe Facebook o făclie simbolică sub titlul „Lumânarea nestinsă”, un gest de comemorare a victimelor Holodomorului).

Marti, 27 noiembrie 2018, elevii au pregătit un moment poetic cu versuri în limba ucraineană și în limba română (adaptare după versuri de pe internet) și lecturarea unor fragmente din cartea „Panta Rhei” de Vasili Grossman apărută la Editura „Humanitas” în traducerea Janinei Ianoși.

Amintim și câteva dintre obiectivele proiectului: stimularea interesului elevilor pentru autoeducație; analiza unor documente referitoare la tema proiectului; dezvoltarea capacității elevilor de a-și expune ideile în public în mod clar, coerent și argumentat; promovarea, la nivelul grupului țintă, a ideilor de toleranță, înțelegere reciprocă și dialog; dezvoltarea unei conștiințe civice, bazate pe cunoașterea și asumarea valorilor democratice; autoevaluarea raportată la anumite valori; dezvoltarea atitudinilor proactice în viața socială; cunoașterea, de către elevi, a unor elemente de cultură, civilizație și religie, specifice unui anumit grup etnic – ucrainenii.

Încheiem articolul cu vorbele unui personaj din cartea lui Vasili Grossman „...chiar nu-ți aduci aminte ce mi-ai spus? Eu însă nu-ți uit vorbele. Ele mă ajută să înțeleg, să văd limpede ca lumina zilei. Te întrebam cum de-au putut nemții să-i asfixieze în celule pe copiii de evrei, cum de-au mai putut ei după aceea trăi, să nu fi existat oare o judecată a lor, fie din partea oamenilor, fie de la Dumnezeu? Iar tu mi-ai spus: Judecata călăului e una singură – el nu se uită la victima lui ca la un om și încetează el însuși să fie om, omoară omul din el, devine propriul său călău; în schimb, cel năpăstuit rămâne întotdeauna om, oricât l-ai omorî. Îți amintești?”.

Convalia HREHORCIUC

185 de ani de la nașterea scriitoarei Marko Vovciok

Seria de manifestări dedicate celor mai proeminente figuri ale culturii și literaturii ucrainene, susținute financiar de Uniunea Ucrainenilor din România, a continuat, la Cluj-Napoca (la Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai), cu celebrarea a „185 de ani de la nașterea scriitoarei Marko Vovciok” (pe numele său, Maria Oleksandrivna Vilinska) din 17 noiembrie 2018.

Evenimentul a debutat cu o comunicare pertinentă și interesantă, totodată, despre viața și activitatea literară a prozatoarei, prezentată de studenta Sonia Clempușac, cu titlul *Maria Oleksandrivna Vilinska, „discipolul” Marelii Cobzar în direcția trezirii conștiinței naționale a poporului ucrainean*, în care au fost reliefate aspecte biografice și cele privind maniera de creație a acesteia. Cea de-a doua comunicare, *«Институтка» – найяскравіший зразок індивідуальної творчої манери Марка Вовчка як українського прозаїка*, susținută de studentul Petru Pances, a avut ca temă principală analiza stilistico-literară a uneia dintre cele mai importante și apreciate de critică povestiri ale lui Marko Vovciok, *Институтка*, prima povestire socială din literatura ucraineană (denumirea inițială fiind *Панночка*). Asupra acesteia, Marko Vovciok a lucrat între 1859-1861, în mai multe locuri din țară și străinătate (la Nemirov, Petersburg și Paris). Povestirea a fost publicată în jurnalul *«Основа»* și i-a fost dedicată lui Taras H. Șevcenko. Cea de-a treia comunicare, *Становлення індивідуального стилю Марка Вовчка*, susținută de subsemnata, reprezintă o incursiune în laboratorul creației prozatoarei, în care au fost subliniate realismul creațiilor, principiile literar-estetice, respectiv, convingerile socio-politice ale autoarei care au stat la baza prozei sale realiste. Spre deosebire de predecesorii săi, Marko Vovciok aprofundează, în primul rând, posibilitățile analitico-demascatoare ale realismului, iar, în cel de-al doilea, în tratarea artistică (literară) a cauzelor reale ale „răului social”, ia în considerare aspectul socio-politic.

Un moment cu totul și cu totul fermecător și emoționant l-a constituit dramatizarea unui fragment din *Институтка*. Protagonistele, *Domnișoara și bunica* acesteia, au fost admirabil jucate de Paulina Cail și Diana Spivaliuc, studente ale Specializării Limba și literatura ucraineană și membre ale trupei de teatru-amator *«Жарптиця»*.

Scrierile lui Marko Vovciok se bucură de o foarte mare popularitate în rândul cititorilor, ca de altfel, și a criticilor, încă din timpul vieții sale, în anii 60 ai sec. al XIX-lea, fiind traduse în limbile rusă (de către Ivan Turgheniev), franceză, germană, italiană, polonă, cehă, bulgară și maghiară, fapt ce a favorizat consolidarea legăturilor dintre

literatura ucraineană cu cele ale altor popoare europene. Printre cei care i-au apreciat în mod deosebit opera se numără nume sonore ale literaturii ucrainene și ruse, precum Taras Șevcenko, Panteleimon Kuliș, Ivan Turgheniev etc. Poezia lui Taras Șevcenko dedicată lui Marko Vovciok, *«На пам'ять 24 января 1859»*, stă mărturie a sentimentelor sincere și profunde ale marelui „Cobzar” față de scriitoare, numind-o „universul” său, „forță tânără”, „fiică” și chiar „proroc”.

Debutul literar al Mariei Vilinska are loc în 1857 cu volumul de povestiri și nuvele *«Народні оповідання»*. În 1859, se mută la Petersburg, unde, sub influența lui T. Șevcenko și a altor scriitori ruși de orientare progresistă, scrie operele *«Ледациця»*, *«Три доли»*, *«Институтка»* etc. Elementul inovator cu care M. Vovciok vine în proză are în vedere luarea de atitudine a eroilor săi față de opresiunea exercitată de clasa burgheză, atitudine care se finalizează, de cele mai multe ori, cu proteste și răscoale.

Urmează o perioadă plină de schimbări pentru Vilinska, întrucât, din cauza șubrezirii stării sale de sănătate, este nevoită să călătorească în străinătate, în Germania, Anglia, Italia etc. Occidentul îi va prilejui întâlnirea cu oamenii de știință și de cultură ruși precum Mendeleev, Cecenov, Herțen, Ohariovyj, transformând-o, totodată, într-un propagandist al scrierilor revoluționare ale lui Herțen, de pildă.

Perioada dintre 1860-1866 o petrece la Paris, alături de fiul său, Bohdan. Opera sa se bucură de un real succes în rândul francezilor (de ex., povestirea-basm *„Marusea”* a fost editată de 20 de ori). Maria Oleksandrivna duce din ce în ce mult dorul ținutului natal, de unde primește vești tot mai rele. Una dintre ele, și poate cea mai gravă, este aceea că Taras Șevcenko a murit: „Doamne!, Șevcenko nu mai este ..., mă gândeam la el tot timpul și-l pomeneam. Acum mă doare sufletul, nu-l voi mai vedea niciodată”, avea să mărturisească Maria.

După opt ani petrecuți în străinătate, se întoarce în Rusia, mai exact la Petersburg, unde rămâne aproximativ zece ani. Această perioadă este marcată de o activitate prolifică atât în plan literar, cât și în cel civic. Colaborează cu jurnalul *«Отечественные записки»*, unde i-au fost publicate cele mai frumoase romane în limba rusă: *«Живая душа»*, *«Записки причетника»*, *«Теплое гнездышко»*, traduceri din Jules Verne, Ch. Darwin etc. Cu fiecare an, se cristalizează poziția civică a scriitoarei, motiv pentru care relațiile cu autoritățile devin tot mai tensionate. Dovadă stau povestirile *«Кармелюк»* și *«Два сини»*, pentru care cenzura țaristă cerea ca autoarea să fie judecată. Fiind foarte afectată de situația creată, Maria hotărăște să părăsească pentru totdeauna Peters-

burgul. Toamna vieții o petrece în Caucaz, luptându-se cu slăbiciunile trupesti.

Pentru viziunea sa progresistă a avut de suferit represalii, precum și pierderi materiale și umane: „Am trăit întreaga viață mergând pe un singur drum, fără să mă abat de la el. Poate am greșit, poate am avut slăbiciuni, ca majoritatea oamenilor, însă, din principiu, niciodată nu am dat înapoi”.

Marko Vovciok lasă posterității o moștenire literară bogată: două volume ale *«Povestirilor populare»*, alături de povestiri în limba rusă: *«Рассказы из русского народного быта»*, povestirile *«Тюлевая баба»*, *«Записки причетника»* și altele. În total, opera sa cuprinde peste 100 de creații și tot atâtea traduceri.

Ca și tematică, creația sa literară, care a cunoscut influența a două mari izvoare, folclorul și opera lui Taras Șevcenko (de ex., motivul femeii/fetei nefericite), este variată: viața copiilor și cea a adulților, iubirea intens poetizată a tinerilor, existența anostă și absurdă a micilor burghezi sau parazitismul nobililor. Cu toate acestea, în majoritatea operelor sale este zugrăvită viața țaranului iobag, ridicându-se cea mai stringentă problemă a celor vremuri – lupta împotriva clasei asupritoare. În opinia lui Ivan Franko, creații precum *«Ледациця»* și *«Институтка»* subliniază esența răului iobăgiei. Realismul cu care sunt zugrăvite personajele și evenimentele creează impresia că din paginile cărților coboară iobagii înșiși care vorbesc într-o limbă simplă și fermecătoare despre soarta lor nefericită și despre dorința de a se elibera din jugul sclaviei. Referitor la acest

lucru, Dmytro Pysarev afirmă: „Prin gura autorului vorbește însăși Ucraina, cu încântătoare sa natură, cu poporul său poetic, care-și iubește trecutul, libertatea și poezia; în această uniune a autorului cu poporul, în această înțelegere deplină a spiritului poporului... constă întreaga sa forță”.

Povestirile Mariei Vilinska constituie arena pe care copiii, flăcăii, bărbații sau bătrânii își joacă fiecare rolul în raport cu celălalt, însă în centrul fiecărei povestiri, se află femeia, nucleul în jurul căruia gravitează toate acțiunile și dramele unei familii, în particular, și a societății ucrainene, în general. Nu întâmplător este evidențiat rolul femeii în societate, oricare ar fi fost aceasta, fe-

dală sau democrată, întrucât pe umerii ei apasă cel mai greu jugul sclaviei și, implicit, cel al nedreptății.

Opera scriitoarei Marko Vovciok ocupă un loc însemnat în dezvoltarea prozei ucrainene a secolului al XIX-lea. De orientare democrată, Vovciok continuă tradițiile literaturii de inspirație folclorică, propunând nu doar genuri și teme noi, ci, asemeni lui Kvitka-Osnovianenko și Taras Șevcenko, apelează la comorile folclorului ucrainean, atingând problemele stringente ale vremii și, nu în ultimul rând, racordându-se la principalele tendințe ale literaturii europene.

Mihaela HERBIL

Obiceiuri de toamnă la ucraineni

Duminică, 4 noiembrie 2018, în comuna Remeți s-a desfășurat acțiunea organizată de filiala Maramureș, Organizația locală Remeți, „Obiceiuri de toamnă la ucraineni”, acțiune care se desfășoară de mai mulți ani, toamna, în această localitate, conform calendarului anual al acțiunilor culturale ale UUR.

Și în acest an, conform celor spuse de participanții la acțiune, musafiri și localnici, aceasta a fost una reușită, fiind apreciată de numerosul public prezent. Acest lucru s-a datorat faptului că deși în noiembrie este deja mai frig, am avut parte de o vreme frumoasă, cu mult soare și căldură și, astfel, s-a putut viziona programul artistic în cele mai bune condiții. Prin grija conducerii filialei Maramureș a UUR a fost amplasată în centrul comunei o scenă mobilă, organizatorii asigurând și băncuțe pentru spectatori.

Scena mobilă și vremea splendidă nu au fost singurii factori care au dus la reușita acțiunii, prestațiile formațiilor artistice care au venit la Remeți au fost la înălțime, toate colectivele au prezentat programe foarte bine pregătite, cu mult talent și profesionalism, apreciate și aplaudate de numeroșii spectatori prezenți.

Ca în fiecare an, au fost invitate toate formațiile artistice din comunele ucrainene din Maramureș și mulțumim frumos pentru prezența și evoluția lor. Și acum organizația locală a UUR Remeți

împreună cu Școala din Remeți și Primăria Remeți au organizat această acțiune, stabilind programul de desfășurare, iar pe această cale mulțumim dlui primar Petru Șofineți și dnei director Maria Ștefan pentru implicare și sprijinul acordat!

Și în acest an „Obiceiurile de toamnă la ucraineni” au început la școală, unde elevii și cadrele didactice au pregătit o expoziție dedicată toamnei, intitulată „Rapsodii de toamnă”, unde au fost expuse cu multă dăruire, suflet și talent bogățiile toamnei, au putut fi admirate ornamente artistice, coșulețe cu fructe, alte produse de toamnă. Mulțumim în mod deosebit elevilor pentru stăruința, priceperea și bunăvoința lor. Gazdele au invitat toți participanții la o cafea și la vizitarea școlii, amintind că școala noastră din Remeți arată foarte bine, fiind considerată una dintre cele mai frumoase și bine gospodărite școli din Maramureș, Dar despre acest lucru am mai scris, adăugând doar faptul că în fiecare an se face ceva și școala arată tot mai bine. Felicitări conducerii școlii, cadrelor didactice, elevilor și părinților.

După vizitarea școlii a urmat spectacolul. Pe scenă au evoluat formațiile din comunele ucrainene deja cunoscute, după care pe lângă melodiile și cântecele ucrainene îndrăgite de toți ucrainenii și nu numai, au fost interpretate piese adecvate momentului dedicate toamnei și obiceiurilor de toamnă, evoluția artistică, costumația, sonorizarea și în mod deosebit scena mobilă fiind factorii care au dus la reușita acțiunii.

Mulțumim dlui președinte al filialei UUR Maramureș pentru implicare la reușita acțiunii și în mod deosebit, repet, pentru scena mobilă.

Au fost prezenți la acțiunea din Remeți oaspeții din Crăciunești, Bocicoi, Lunca la Tisa, Rona de Sus, Valea Vișeuului, Crasna, Ruscova, Repede, Poienile de sub Munte, Baia Mare și, bineînțeles, remețenii.

Amintim faptul că la deschiderea acțiunii în cadrul căreia au rostit scurte alocuțiuni dl primar Petru Șofineți, dl președinte Miroslav Petrețchi și dl Vasile Pasenciuc, președintele Organizației

locale Remeți a UUR, au fost înmânate 5 televizoare unui număr de cinci familii care au sărbătorit 50 de ani de căsnicie, televizoare care au fost oferite de dl Gheorghe Roman, fiu al satului care locuiește în Sighetu Marmației, prietenul ucrainenilor și om cu suflet mare, care în nenumărate rânduri a ajutat familiile nevoiașe din Remeți și pe mulți ucraineni și români. Gestul dlui Roman i-a impresionat atât pe localnici, cât și pe musafiri care au apreciat cu multă căldură și respect acest lucru.

În încheiere, dl prof. Vasile Pasenciuc, președintele Organizației locale a UUR Remeți, a urat tuturor participanților multă sănătate, toate cele bune și a mulțumit formațiilor artistice și celor care i-au pregătit pentru frumosul program artistic, precum și tuturor celor care au contribuit la reușita acțiunii: conducerii centrale a UUR, con-

ducerii filialei Maramureș a UUR, Primăriei, Școlii din Remeți – conducerii, profesorilor, elevilor, părinților, președinților și gazdelor care au asigurat condiții bune de desfășurare și masa oferită participanților.

La masa festivă care a urmat a continuat buna dispoziție, răsunând, într-o atmosferă de prietenie și bună dispoziție, frumoasele cântece ucrainene. Tinerii s-au distrat, au dansat și au cântat simțindu-se foarte bine.

Încheiem ca de fiecare dată, mulțumind pentru aprecierile și cuvintele frumoase adresate organizatorilor și iarăși repet că vă așteptăm și toamna viitoare, asigurându-vă de toată considerația noastră și de faptul că la Remeți sunteți întotdeauna așteptați și veți fi bine primiți și respectați.

Vasile PASENCIUC,
președintele organizației Remeți a UUR

Ucrainenii din București au comemorat victimele Holodomorului

UUR – filiala București a organizat, în data de 17 noiembrie, acțiunea „Comemorarea jertfelor Holodomorului – 85 de ani de la marea tragedie”, căreia i s-a alăturat și Ambasada Ucrainei în România.

În dimineața zilei de 17 noiembrie a avut loc panahida dedicată victimelor Holodomorului din Ucraina anilor 1932-1933 și desfășurată, ca de fiecare dată în ultimii ani, la mănăstirea Cașin fiind săvârșită de Pr. dr. Colotelo Dumitru îm-

preună cu parohul acestei biserici, Pr. Gabriel Cazacu. Au participat mulți membri ai UUR, prieteni de-ai lor și simpatizanți, precum și funcționari ai Ambasadei Ucrainei în București în frunte cu ambasadorul, Excelența Sa Oleksandr Bankov. Au fost aduse: colivă, cozonaci, vin, dulciuri și alte produse necesare la astfel de evenimente de către organizația noastră și de reprezentanții Ambasadei.

Imediat după terminarea panahidei, participanții s-au deplasat către sediul UUR din Piața Romană, unde – în sala festivă a acestuia – a fost organizată o masă rotundă pe tema: „Genocidul prin înfometare al ucrainenilor din anii 1932-1933”. Au fost organizate aici, de asemenea, o expoziție de carte pe această temă, expoziție de tablouri oferite spre vizionare de către Ambasada Ucrainei care avusese o acțiune similară cu puțin timp înainte, la Muzeul municipiului București. Expoziția a fost adusă tocmai de la Muzeul național „Memorialul jertfelor Holodomorului” de la Kiev. A fost prezentat, cu ajutorul video-proiectorului, un film despre această

tragedie a poporului ucrainean. Am avut ca invitați pe domnul ministru-consilier Ievhen Levyțkyi, împreună cu soția sa și pe doamna secretar al Ambasadei, Svitlana Prychodko, istorici români și ucraineni, interesați de această pagină de istorie tragică a Ucrainei. Totodată, la acțiunea noastră care a coincis cu expoziția de carte „Gaudeamus”, a sosit și un oaspete aparte (având în aceeași zi prezentarea cărții lui, traduse în limba română), Ihor Hurhula, președintele Uniunii Scriitorilor din Lviv. Am avut onoarea de a da startul acestei mese rotunde, salutând pe toți cei prezenți la manifestare și de a da cuvântul reprezentantului Ambasadei Ucrainei care a vorbit despre ceea ce s-a întâmplat în Ucraina acelor ani, triști și grei, și repercusiunile aceluia genocid, încheind cu o poezie semnificativă, scrisă de domnia sa. Toți vorbitorii invitați să vorbească (dl Ionuț Mutu, dl Carol Konig ș.a.) au susținut cuvântări pline de conținut, stârnind un viu interes din partea publicului din sală – ucrainean și de alte etnii, mulți necunoscând nimic despre dimensiunea tragediei prin care a

trecut poporul ucrainean. Trist este și faptul că, dacă multe state au recunoscut până acum Holodomorul ca genocid, România, țară prietenă și vecină, încă nu a făcut acest gest. Să sperăm că se va realiza și acest deziderat cândva!

O poezie răscolitoare despre Holodomor, tradusă în limba română, a rostit-o doamna actriță Doina Ghițescu. După ce a fost vizionat filmul, s-a ascultat un recviem și s-a ținut un moment de reculegere pentru victimele Holodomorului. Acțiunea s-a încheiat cu o tratație și un pahar de vin, pentru sufletele milioanele de victime, nevoite să moară fără lumânare și fără să aibă parte de o prohodire creștinească...

Iaroslava-Oresia COLOTELO

UUR – filiala Timiș, Școala Gimnazială Știuca și Primăria Știuca, au organizat vineri, 26 octombrie 2018, etapa a III-a a concursului „Drag mi-e cântecul ucrainean” în localitatea Știuca din județul Timiș. Manifestarea a avut loc la Căminul Cultural din localitate. Organizarea acestui concurs a urmărit promovarea și susținerea cântecului ucrainean lăsat de strămoșii noștri și descoperirea tinerilor înzestrați cu talent artistic.

La această manifestare cultural-artistică au participat elevii din Școala Gimnazială Știuca, Școala Primară Dragomirești și Grupul vocal din

Petroasa Mare. Au urcat pe scenă nouă grupuri artistice și cinci interpreți solo. Concurenții au prezentat un program foarte bogat și variat interpretând cântece ucrainene din diverse zone. Ei s-au prezentat atât cu cântece tradiționale, cât și cu un repertoriu mai puțin cunoscut. După încheierea concursului, până la deliberarea rezultatelor de către juriu, cunoscutul naist, Nicolae Hrin, a interpretat un număr însemnat de cântece, cu care a încălzit publicul prezent la spectacol.

În urma deliberării juriului s-au acordat premii astfel:

La categoria grupuri vocale, la ciclul primar:

„Drag mi-e cântecul ucrainean“

locul I, grupul vocal compus din trei eleve din clasa a IV-a, locul al II-lea a fost ocupat de grupul vocal al clasei a II-a și grupul vocal al Școlii Primare din satul Dragomirești. Pe locul al III-lea s-au clasat două grupuri vocale ale claselor a II-a și clasei I.

La ciclul gimnazial: grupul vocal din clasa a V-a a ocupat locul I, locul al II-lea a fost decernat grupului vocal din Petroasa Mare, iar grupul vocal din clasa a VI-a și grupul vocal din clasa a VII-a, la egalitate de puncte s-au clasat pe locul al III-lea.

La categoria solo, ciclul primar: premiul întâi a cucerit Benzar Bianca din clasa a IV-a, locul doi a ocupat eleva Priala Mihaela din clasa a IV-a, iar pe locul trei s-au clasat concurenții Recalo Felicia și Bejerea Emanuel, tot din clasa a IV-a.

La ciclul gimnazial a fost acordat un singur premiu, și anume premiul I concurenței Șuldac Diana din clasa a V-a.

Spectacolul a fost foarte frumos, copiii au fost încântați de prestațiile lor. Sala Căminului Cultural a fost plină de spectatori care au fost foarte mândri de copiii lor.

După încheierea spectacolului, domnul Hleba lura, președintele UUR Timiș, a felicitat copiii participanți.

*Irina BEUCA,
Timiș*

Zilele Culturii la Siret, ediția a XXVII-a

În perioada 11-14 octombrie 2018, s-au desfășurat Zilele Culturii la Siret, eveniment ajuns la ediția a XXVII-a. Manifestarea a fost organizată de Centrul Cultural Siret, cu sprijinul Primăriei și al Consiliului Local Siret, în parteneriat cu Ateneul Tătărași Iași, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă”, Școala Gimnazială „Petru Mușat”, Clubul copiilor și elevilor, Parohia Ortodoxă „Sfânta Treime” și Clubul de Rebus „Non color” din Siret.

Deschiderea oficială a Zilelor Culturii la Siret, ediția a XXVII-a a avut loc la 11 octombrie 2018 în sala de festivități a Casei de Cultură din Siret, în prezența primarului orașului Siret, Adrian Popoiu.

În cadrul Zilelor Culturii la Siret, autoritățile locale, cele județene și parlamentari suceveni au participat vineri, 12 octombrie 2018, la dezvelirea și sfințirea bustului fostului mitropolit al Bucovinei, IPS Vladimir de Repta, cunoscut ca mitropolitul unirii Bucovinei cu Patria mamă, la 1918. Slujba de sfințire a fost oficiată de un sobor de preoți în frunte cu arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, IPS Pimen. La acest eveniment au participat președintele Consiliului Județean

Suceava, Gheorghe Flutur, primarul orașului Siret, Adrian Popoiu, prefectul Mirela Adomnicăi, deputatul Dumitru Mihalescul și o delegație din Ucraina – Banila rusească. După slujba de sfințire, Gheorghe Flutur a precizat că dezvelirea și sfințirea bustului fostului mitropolit Vladimir de Repta face parte din seria de evenimente organizate în județ cu prilejul sărbătoririi Centenarului Marii Uniri.

La rândul său, primarul Adrian Popoiu a subliniat că evenimentul se înscrie în seria manifestărilor organizate cu prilejul ediției a XXVII-a a Zilelor Culturii la Siret. El a arătat că bustul este amplasat în Biserica „Sfânta Treime”, construită în secolul al XIV-lea, fiind considerată una dintre cele mai vechi biserici de piatră din Moldova. Primarul orașului Adrian Popoiu a precizat că tot în cadrul Zilelor Culturii la Siret a avut loc și sesiunea de comunicări și dezbateri „Sireteni în centru”, în cadrul căreia s-a acordat distincția „Scutul Mușatinilor” unor personalități locale, respectiv domnilor Călin Ciubotari, critic de teatru, Arnold Cobilanschi, director Eurosport România, Valentin Ianoș, manager Casa de Cultură a Studenților din Suceava, Ioan Filipciuc, profesor publicist, istoric, și elevei Ana Maria Aioanei, care a ocupat locul al III-lea la Olimpiada internațională de neogreacă.

Duminică, 14 octombrie 2018, în cadrul Zilelor Culturii la Siret a avut loc celebrarea fostelor cadre didactice care au activat în instituțiile sirenene. Frumosul eveniment s-a desfășurat în sala de spectacole a Casei de Cultură din Siret.

În cuvântul său, domnul primar Adrian Popoiu, adresându-se cadrelor didactice pensionate, a spus:

„Astăzi ne înclinăm în fața dumneavoastră, a celor care ne-ați călăuzit pașii în educația și pregătirea noastră și multor generații ale orașului Siret și nu numai. Vă doresc multă sănătate și vă mulțumesc pentru blândețea, dăruirea și profesionalismul cu care ne-ați înconjurat“.

Viceprimarul orașului Siret, domnul Cristian Mocrei, în intervenția sa a spus: „Mă bucur să văd chipurile calde care ne-au călăuzit pașii pe parcursul anilor de școală. Vă mulțumesc pentru prezență, multă sănătate și „La mulți ani!“.

În încheiere, primarul orașului, Adrian Popoiu, a înmănat fiecărui cadru didactic diplomă care sună așa: „Se acordă diploma în semn de prețuire pentru întreaga activitate didactică desfășurată în instituțiile de învățământ sirenene și pentru promovarea valorilor educaționale“. În închiderea galei, a avut loc un concert susținut de domnul Nicu Alifantis, urmat de un dineu.

prof. Nicolai MAIDANIUC

Conferința „Contribuția minorităților naționale la dezvoltarea României – trecut, prezent, viitor“, la Iași

În zilele de 26 și 27 octombrie 2018, la Prefectura Iași s-a desfășurat Conferința „Contribuția minorităților naționale la dezvoltarea României – trecut, prezent, viitor“, coordonată de consilierul de stat Dana Varga din partea Guvernului României și de dl Mihai Neacșu, directorul Centrului Național de Cultură a Romilor, la care invitat de onoare a fost prefectul Iașului, dl Marian Șerbescu. La conferință au luat parte reprezentanții minorităților din Iași, și nu numai, ai instituțiilor și organizațiilor guvernamentale și nonguvernamentale, oameni de cultură, istorici, profesori universitari și alți invitați. Din partea Uniunii Ucrainenilor din România, la acțiune au participat dnii Hrihorciuc Victor, vicepreședintele UUR și președintele filialei Iași a UUR și Leiba Ioan, membru în Comitetul filialei. În cadrul conferinței, reprezentanții minorităților au prezentat scurte referate privind istoricul comunității cu accent pe implicarea membrilor acestora în dezvoltarea României de-a lungul timpului, cu referire la centenar. În partea a doua a manifestărilor organizate cu acest prilej, participanții au avut ocazia să viziteze o expoziție reprezentând tradițiile comunității rrom, să vizioneze un concert extraordinar prezentat de orchestra de cameră Romano Kher cu invitați speciali Geani Lincan și Emy Drăgoi. În ziua de 27 octombrie, în aula Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu“, a fost prezentat un spectacol de teatru „Cerere în căsătorie“ după A.P. Cehov.

În intervenția subsemnatului am scos în evidență faptul că spre deosebire de alte minorități cum ar fi cea maghiară, germană, evreiască, rusă, armeană, minoritatea ucraineană nu a reținut atenția cercetătorilor, în ciuda unor cifre care indică o prezență ucraineană numeroasă în România. Această concluzie mi-a fost confirmată și cu ocazia unui studiu efectuat de Primăria municipiului Iași și Catedra de istorie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași referitor la minoritățile din Iași în secolele XIV-XX. Spre surprinderea mea în cartea care a fost publicată în urma studiului efectuat nu am găsit consemnări despre comunitatea ucrainenilor sau despre personalități ucrainene care au trăit pe aceste meleaguri, deși sunt numeroase. Statisticile care se limitează la teritoriul actual al României indică o populație ucraineană relativ stabilă ca număr din perioada interbelică până azi: 45.875 ucraineni în 1930, 60.479 în 1956, 61.098 în 2002 și 50.920 în 2011. Dacă în 1992, ucrainenii erau al patrulea grup etnic minoritar din România ca mărime (65.472 de persoane, adică 0.29%), după maghiari (7.13%), rromi (1.80%) și germani (0.52%), ei sunt astăzi, ca urmare a scăderii semnificative a numărului de etnici germani, al treilea grup etnic minoritar după maghiari și rromi (recensământul din 2002 înregistrează 61.098 persoane, cel din 2011, 50.920 persoane). În prima parte a expunerii am făcut o trecere în revistă a principalelor momente din istoria minorității ucrainene pe pământul românesc, insistând pe

cele trei zone cu populație ucraineană compactă și anume Bucovina de Sud și Maramureș cu extensie spre Satu Mare, Banatul cu județele Arad, Timiș și Caraș-Severin și Dobrogea cu specificul său. În partea a doua a expunerii am evidențiat contribuția minorității ucrainene la dezvoltarea României de-a lungul timpului începând cu contribuții în ce privește îmbogățirea limbii române prin împrumuturi de cuvinte. Lingvistul, scriitorul și publicistul Ion Robciuc utilizând dicționarele românești, hărțile din atlase și mai ales glosarele, textele și monografiile dialectale, apreciază că un număr de

aproximativ 1000 de cuvinte din limba română sunt de origine ucraineană. Trebuie menționat faptul că elementele ucrainene din limba română nu stau toate pe același plan, din punct de vedere al importanței lor. Unele dintre ele apar numai în ariile de influență ucraineană compactă, iar altele au o răspândire aproape generală.

În al doilea rând, am subliniat aportul reprezentanților comunității ucrainene în domeniul culturii: scriitori și oameni de știință de naționalitate ucraineană au impus limba ucraineană vorbită ca limbă a culturii scrise încă de la sfârșitul anilor '60 ai secolului trecut, publicând, cu sprijinul financiar al Guvernului României, un important număr de cărți, apreciate în țară și peste hotare. În ultimii ani, reprezentanții elitei ucrainene au făcut posibilă publicarea, în medie, a două cărți pe lună. Sunt, mai ales creații literare, dar și științifice, dintre care unele au fost nominalizate pentru Premiul Academiei Române, premiate de Uniunea Scriitorilor din România sau din alte țări. Literatura și știința în limba ucraineană din România cunoaște nume care depășesc spațiul comunitar. Amintim aici pe Ștefan Tcaciuc, Ion Ardelean, Ion Robciuc, Ion Covaci, Mihai Traișta și alții.

Nu putem trece cu vederea și aportul altor personalități în acest domeniu cum ar fi: Mihai Decun, membru corespondent al Academiei Române, Ioan Rebușapcă, profesor universitar la Catedra de slavistică a Facultății de Limbi Străine a Universității din București, Mircea Daniliuc, regizor, scenarist, actor, scenograf, Anna Lesko – cântăreață, pictoriță, textieră, Eusebius Mandyczewski, compozitor, dirijor de

cor și muzicolog, Mirosava-Olga Șandru (născută Copaciuc), etnografa și folcloristă, Elisabeta Lipă (născută Elisabeta Oleniuc), multiplă campioană olimpică la canotaj.

Nu ar fi corect să nu amintim contribuția personalităților ucrainene, care de-a lungul anilor au activat în domeniul administrației locale și regionale (am în vedere primarii, viceprimarii, consilierii la nivel local și central și în ultimii ani deputații, care au reprezentat comunitatea noastră în Parlamentul României) și care s-au remarcat prin preocuparea constantă ca populația din localitățile unde au fost aleși să simtă că alături au co-naționali care se interesează de soarta lor și a comunității (localității) în genere. În consecință, satele ucrainene întotdeauna au fost printre cele fruntașe sub toate aspectele.

În finalul expunerii am subliniat faptul că și în zilele noastre conducerea Uniunii Ucrainenilor din România, filialele UUR, într-o strânsă colaborare cu reprezentanții organelor locale realizează proiecte ce vizează pe de o parte realizarea unității în diversitate, prin conservarea și promovarea tradițiilor specifice minorității, iar pe de altă parte sprijină organele locale municipale și județene în dezvoltarea relațiilor de colaborare cu structuri similare din Ucraina precum și cu organizațiile nonguvernamentale (companii, firme, asociații etc.) în realizarea și menținerea unor parte-

neriate în folosul ambelor părți.

Pentru viitor am propus organizarea unor mese rotunde cu participarea celor interesați, dar și a celor ce au responsabilități stabilite prin lege, pentru ca împreună să găsim căi și metode pentru o mai bună colaborare între minorități, pe de o parte, și implicarea acestora în acțiunile organizate la nivel local (am dori ca la acțiunile noastre majore să fie prezenți cât mai mulți reprezentanți din partea organelor locale, a instituțiilor de cultură, mass-media, organizațiilor nonguvernamentale etc.); încheierea unor parteneriate și protocoale de colaborare; realizarea unor festivaluri în aer liber de genul bucătăria tradițională a minorităților din județul respectiv; editarea unei reviste sau a unui almanah al minorităților; realizarea unui volum cu cele mai frumoase poezii ale minorităților; realizarea unui CD sau DVD cu cele mai frumoase melodii populare ale minorităților; realizarea unui volum de poezii ale poezilor români traduse în limbile minorităților (cu ocazia comemorării poezilor respectivi) din județ; realizarea unui DVD cu tradițiile și obiceiurile minorităților (acolo unde acestea sunt comune); programarea și realizarea unor întreceri sportive între echipele reprezentând minoritățile din zona respectivă.

Propunerile au fost bine primite de participanți și am primit asigurări din partea organizatorilor că vor ține seama de aceste dorințe.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

UUR rezolvă o problemă majoră a ucrainenilor din Remetea Mică

Începând cu 1 martie 2018, CFR Călători a scos din circulație 125 de trenuri la nivel național, motivând prin lipsa vagoanelor, locomotivelor și a personalului CFR. În această situație se află și trenurile care circulau la Remetea Mică din județul Timiș. La Remetea Mică, în locul trenurilor au fost introduse autobuze care circulă spre Timișoara și retur, dar aceste autobuze nu circulă în weekend, totodată prețul biletelor este mai mult decât dublu, nefiind luate în considerație nici reducerile la biletele pentru pensionari, veterani de război etc. UUR Remetea Mică s-a adresat Comitetului UUR, filiala Timiș în vederea rezolvării acestei probleme. Comitetul UUR Timiș în frunte cu dl Hleba Gheorghe s-a adresat domnului președinte al UUR, Nicolae Miroslov Petrețchi, deputat în Parlamentul României, iar dl deputat a cerut Parlamentului României și ministrului Transporturilor să soluționeze problemele ucrainenilor din Remetea Mică. În urma analizării situației, Ministerul Transporturilor a solicitat Regionalei CFR Timișoara să găsească soluții urgente pentru ca începând cu noul mers, trenurile să fie puse în circulație la Remetea Mică. La ora actuală, cunoaștem că în mersul trenurilor ce va intra în vigoare la 9 decembrie 2018 figurează și trenul Timișoara-Remetea Mică. Organizația locală UUR Remetea Mică împreună cu UUR filiala Timiș, alături de locuitorii din Remetea Mică, îi aduc mulțumiri domnului președinte al UUR.

Ana HRIN

Un om de seamă al comunei Poienile de sub Munte

Despre comuna Poienile de sub Munte cu cele peste zece mii de locuitori din care peste 99% etnici ucraineni am mai scris, dar despre oamenii ei de seamă mai puțin. Doresc să relatez despre consăteanul meu Ștefan Chifa, care provine dintr-o familie de buni gospodari și buni vecini ai noștri pentru că de bunicii și părinții lui ne desparte doar un gard de lemn.

Tatăl lui Ștefan Chifa, Ivan, a fost cu un an mai mare decât mine, dar cu o clasă mai mică la școala generală.

Famiile noastre s-au respectat reciproc, iar Boico, că așa îl porecleam pe vecinul nostru, era un om bogat, cu mult pământ și cu un bun renume în comună.

În comună, mai aveam o familie care purta numele de Boico, ceea ce mă duce cu gândul la faptul că în localitatea noastră s-au stabilit atât huțuli, cât și boici (boici – denumirea unui grup etnic ucrainean).

Dar să revenim la domnul director Ștefan Chifa, un om cu prestigiu în comună, director al Școlii Gimnaziale nr.4 din Poienile de sub Munte, consilier în cadrul Consiliului Comunal și președintele Organizației locale a Uniunii Ucrainenilor din România.

S-a născut Ștefan în iarna anului 1965 (31 ianuarie) când, cum se spune în popor „era ger de crăpau pietrele“, un băiat frumos, care a adus numai bucurii celor dragi.

Ștefan Chifa a urmat Școala Generală de 8 clase în comuna sa natală, în perioada 1971-1978, după care a urmat Liceul de Chimie Industrială, în perioada 1978-1983, apoi în anii 1998-2000 a frecventat cursurile Școlii Postliceale de Învățători, obținând titlul de învățător calificat.

Muncind la catedră, a căutat tot timpul să se perfecționeze obținând toate gradele didactice, între anii 2002 și 2010, având gradul didactic I, primind nota 10 pentru elaborarea

lucrării metodico-științifice cu titlul „Realizarea obiectivelor educației fizice la clasele I-IV, prin intermediul jocurilor didactice“.

Dornic de perfecționare profesională, Ștefan Chifa a urmat de-a lungul carierei mai multe cursuri și programe de perfecționare cum ar fi: „Managementul Educațional European“ cu durata de 180 și 60 de credite profesional transferabile, acordat prin OMECTS nr.74 din 28.12.2011.

În perioada anilor 2008-2011, a urmat cursurile de zi ale Universității „Spiru Haret“ din București, Facultatea de Educație Fizică și Sport, specializarea educație fizică, obținând diploma de licență cu nota 10.

Ștefan Chifa și-a început activitatea didactică ca profesor suplinitor la Școala cu clasele I-VIII nr.1 Poienile de sub Munte din 15 martie 1985 până în anul 2000 când a obținut calificarea de învățător. În această perioadă a predat la școală materiile: desen, tehnologia materialelor și matematică la Școala nr.3 din Cvasnița, unde a ajuns și director.

La Școala cu clasele I-VIII nr.3 l-am vizitat atunci când prin programul Guvernului României de reabilitare a școlilor, coordonat de Ministerul Educației și Cercetării și cofinanțat de BIRD și BDCE a fost inclusă pentru reabilitare și această școală, de care s-a preocupat directorul ei, Chifa Ștefan.

De reabilitarea Școlii nr.4 – Horb din Poienile de sub Munte s-a ocupat tot directorul Chifa Ștefan, unde a fost numit la 19 aprilie 2002 și unde funcționează și în prezent. Școala Gimnazială nr.4 din comuna Poienile de sub Munte a fost adusă la standarde europene încă din anul 2012, cu grupuri sanitare corespunzătoare.

M-am întânit, în aceste zile, cu domnia sa directorul Chifa Ștefan și i-am pus câteva întrebări despre

deschiderea noului an școlar 2018-2019.

M-a interesat ce populație școlară are, ce școli și grădinițe sunt în

subordinea acestei școli, dacă sunt grădinițe sau școli cu predare în limba maternă ucraineană, câte ore de limba ucraineană se predau la clasele I-VIII și la preșcolari și alte întrebări de interes cultural, sportiv și social.

Directorul școlii mi-a răspuns: „Școala are 254 preșcolari, 254 elevi în ciclul primar, 225 în cel gimnazial, împreună cu școala din Luhei (care înainte a fost Școala nr. 2 cu clasele I-VIII) și cadre didactice: 9 educatoare, 17 învățători și 19 profesori. De școala nr.4 mai aparțin școala Uloha cu 19 elevi și 9 grădinițe cu 163 preșcolari din cătunele Horb 1, Horb 2, Putuk, Zarica, Zăvasnița 2, Luhei de Sus, Luhei de Jos, Uloha, Bardi. Limba ucraineană se predă ca obiect de studiu la clasa pregătitoare (3ore/săptămână), la clasele I-IV (4ore/săptămână), la clasele a V-a și a VI-a (4 ore/săptămână), la clasele a VII-a și a VIII-a (3 ore/săptămână).

Școala are profesori titulari pe Fuzesy Anatol, Rădoi Ana, Culineac Larisa, Boiciuc Slauca și profesori

suplitori calificați Pleș Maria Iulci și Smecicaș Ioana care predau limba ucraineană.

În școală s-au desfășurat activități culturale dedicate lui Șevcenko și Eminescu, Zilei Femeii și mărtisorului, Zilei Naționale a României, Zilei Limbii Ucrainene, șezători literare. Am desfășurat unele acțiuni în parteneriate cu UUR și cu Fundația Waldburg din Austria, parteneriat cu Asociația Caleb din Cluj-Napoca, Primăria, Dispensar, Poliția, Biserica.

Elevii participă la concursuri școlare și olimpiade. Unii elevi au obținut rezultate bune la concursurile de fizică, pregătiți de dna prof. doctor Chioran Viorica. De asemenea, în anii trecuți, unii elevi au obținut premii la concursul de recitări a poeziei ucrainene pe plan județean și național, organizat de Uniunea Ucrainenilor din România.

Echipele școlare de fotbal la băieți și de handbal la fete participă la întreceri sportive la nivel de școală și pe comună. În anii trecuți, echipa de fete a participat la faza județeană de handbal.

Despre activitatea mea sportivă pot să vă relatez că am jucat fotbal la echipa „Voința Poieni“ în cadrul campionatului județean Nord și am participat la întreceri cu echipa la campionatul național.

În ceea ce privește activitatea mea civică și socială pot să vă spun că am la activ 3 mandate de consilier în cadrul Consiliului Local al comunei Poienile de sub Munte. În cadrul Uniunii Ucrainenilor din România activez ca președinte al Organizației locale Poienile de sub Munte de la alegerile din 2006, iar în perioada 2006-2010 am făcut parte din Consiliul UUR“.

Domnule director Ștefan Chifa, îți mulțumesc pentru efortul depus în educarea tineretului din comuna Poienile de sub Munte și pentru plăcuta discuție purtată împreună.

Doresc succes elevilor, cadrelor didactice, părinților și tuturor persoanelor interesate în desfășurarea în bune condiții a acestui an școlar, pentru îmbunătățirea actului de educație în rândul populației noastre.

ing. Ștefan BUCIUTA

Comemorarea în Capitală a Zilei Veteranilor de Război

Anul acesta, în ziua de 11 noiembrie, s-a aniversat în întreaga țară Ziua Veteranilor de Război, care au luptat în Primul și al Doilea Război Mondial, precum și în teatrele de operații militare în Irak, Afganistan și în alte țări.

În Capitală acest eveniment s-a desfășurat în Parcul Tineretului, lângă Palatul Copiilor, în fața căruia se află un monument înalt pe frontispiciul căruia sunt trecuți eroi care s-au jertfit în luptele din Irak, Afganistan și în alte țări.

La acest ceremonial au participat veteranii din cel de-al Doilea Război Mondial, veterani răniți de pe teatrele de operații din țările amintite, cadrele militare în rezervă și retragere, precum și cadrele militare active din cadrul Ministerului Apărării Naționale.

După sosirea dlui Mihai Fifor, ministrul Apărării Naționale, s-a oficiat ceremonia reli-

gioasă de către un sobor de preoți militari, după care s-au depus coroane de flori din partea veteranilor de război, răniților de pe teatrele de operații din Irak și Afganistan, a Ministerului Apărării Naționale, precum și a altor asociații, instituții etc.

Cu acest prilej s-au rostit cuvântări legate de acest eveniment de către domnul ministru al Apărării Naționale, Mihai Fifor, șeful Marelui Stat Major al MApN, generalul Viorel Nicolae Ciucă, care au elogiat vitejia și eroismul de care au dat dovadă toți veteranii de război.

Manifestarea omagială s-a încheiat cu o defilare a companiei de militari de la Regimentul de gardă „Mihai Viteazul“ din Capitală, care a prezentat onorul în fața celor prezenți la ceremonie, fiind acompaniați de fanfara Ministerului Apărării Naționale.

*Mihai POCORSCHI,
general (rtr),
veteran de război*

Personalități marcante din perioada Republicii Populare Ucrainene (1917-1923)

Volodymyr Kyrylovyč Vynnycenko, unul dintre marii scriitori și dramaturgi ucraineni, publicist, om politic și de stat, reprezentant al social-democrației în Ucraina, s-a născut la 26 iulie 1880 în orașul Elisavethrad din gubernia Cherson (actualmente Kirovohrad).

Tatăl său era țăran sărac dintr-un sat din gubernia Cherson, argat și uneori ciumac (ciumacii erau cărauși de drum lung care în vechea Ucraină duceau în Crimeea și la Don grâne și aduceau în schimb sare și pește N.A.), ulterior stabilit în orașul Elisavethrad.

Încă în școala elementară Volodymyr a atras atenția învățătorilor prin aptitudinile sale și înclinația spre studiu. Ca urmare, părinții lui au fost sfătuiți să-și dea fiul mai departe la școli, ceea ce au și făcut, în pofida lipsurilor materiale. Dar băiatul a fost ajutat cu bani de fratele său vitreg mai mare, muncitor tipograf, astfel încât în anul 1890 a intrat la Liceul din Elisavethrad.

Vestimentația săracă și accentul ucrainean au stârnit față de el bațocura elevilor și a profesorilor. Revoltat, copilul în prag de adolescență a ripostat, ceea ce a dus la numeroase conflicte. Protestul împotriva inegalității sociale și naționale ce i s-a născut în suflet l-a marcat pentru totdeauna, stând la baza traseului vieții sale zbuciumate de etern protestatar, prins încă din 1898 în vârtejul mișcării revoluționare.

În clasele superioare de liceu, Volodymyr a aderat la o organizație revoluționară și a scris un poem revoluționar, care i-a adus nu numai zile de carceră dar, până la urmă, și exmatricularea.

Dar tânărul Volodymyr nu a renunțat la învățatură, ci a continuat să se pregătească pentru examenul de bacalaureat pe care a reușit să-l susțină ca elev particular la Liceul din localitatea Zlatopole, obținând astfel diploma de maturitate. În eterna sa căutare a adevărului, Volodymyr Vynnycenko a avut o viață tumultuoasă. În anul 1901, se înscrie la Facultatea de Drept a Universității „Sf. Volodymyr” din Kiev, unde în scurt timp înființează o organizație revoluționară ilegală, numită „Comunitatea studențească”. În același an, scrie prima sa povestire, bazată pe însemnările din jurnalul personal, intitulată „Frumusețe și forță”, publicată în 1902 în revista „Kievskaia starina”. Încă din anii studenției, a aderat la Partidul Revoluționar Ucrainean (PRU), care ulterior, în 1905, a căpătat denumirea de Partid Social-Democrat Muncitoresc Ucrainean (PSDMU), analogul ucrainean al menșevicilor din Rusia. Din însărcinarea acestuia a dus muncă de agitație și propagandă printre muncitorii din Kiev și țărani din gubernia Poltava. Pentru asta, în 1903, a fost exmatriculat din Universitate, cu interdicția de a putea să se mai înscrie la vreă instituție de învățământ superior. Tot atunci a fost arestat și întemnițat la închisoarea „Lukianivska” din Kiev, de unde a reușit să evadeze.

Un timp Vynnycenko trăiește în gubernia Poltava lucrând ca învățător. Participă la primul Congres al PRU, dar în scurt timp este chemat la recrutare. În același an dezertează din armată. A urmat o nouă arestare cu trimitere la batalionul disciplinar. Evadează din nou și emigrează pe căi ilegale la Lvov, aflat pe-atunci pe teritoriul Imperiului Austro-Ungar.

Din 1903, Vynnycenko desfășoară o activitate revoluționară profesionistă, scrie cărți și broșuri pe teme revoluționare, este în fruntea filialei PRU din diaspora, devine redactor-șef al ziarului „Haslo” (Chemarea).

În perioada 1906-1910, cu riscul vieții trece ilegal de câteva ori frontiera introducând în Rusia literatură revoluționară interzisă. Prins, arestat și întemnițat, cu amenințarea condamnării la muncă silnică pe viață, Vynnycenko a reușit să scape cu ajutorul tovarășilor săi din mâinile Ochraniei țariste, dar nemaiputând risca s-a decis să emigreze din nou.

În perioada 1910-1914, Vynnycenko se stabilește la Paris, unde face parte din „Comunitatea ucraineană” și este redactorul revistei „Dzvin” (Clopotul).

În 1914, vine cu acte false la Moscova, unde

lucrează la revista „Ukrainskaia jizn” (Viața ucraineană) editată în limba rusă în scopul informării societății ruse cu privire la problema ucraineană, iar în 1916, a redactat împreună cu Mychailo Hrușevskiy revista „Promin” (Raza).

La începutul Primului Război Mondial, a trăit sub nume fals la Moscova, ocupându-se cu activitatea literară.

În martie 1917, Vynnycenko se întoarce la Kiev, unde este unul dintre organizatorii Radei Centrale. În scurt timp devine președintele Secretariatului General al acesteia (în fapt Guvernul RPU), precum și secretar general pentru probleme interne. În paralel, este și liderul oficial al PSDMU și redactor al ziarului „Robitnycea hazeta” (Ziarul muncitorimii).

Contribuția sa la activitatea Radei Centrale este esențială, întrucât el elaborează toate declarațiile și actele ei legislative, culminând cu cel mai important act istoric: documentul-manifest numit „Al 4-lea Universal” prin care, la 21 ianuarie 1918, se proclamă independența, libertatea și suveranitatea RPU, considerat de istorici ca fiind actul ce consacră cel mai mare merit al lui Vynnycenko - lupta sa pentru statalitatea națională.

În 1918, își dă demisia din funcția de secretar general.

Sub presiunea invaziei trupelor bolșevice Guvernul RPU a fost nevoit să se evacueze la Jytomyr. Vynnycenko, împreună cu soția sa Rozalia Lifșit s-au refugiat îndreptându-se spre sud, la Berdeansk. În timpul hatmanatului lui Pavlo Skoropadskiy, Vynnycenko a locuit în izolare la ferma Kneaja Hora (Dealul Cnejilor) din gubernia Kaniv unde s-a ocupat de activitatea literară, a scris piesa „Între două puteri” care reflectă decepția lui legată de lipsa de unitate a ucrainenilor. Aici a fost arestat de poliția hatmanistă sub pretextul suspiciunii că ar pregăti o lovitură de stat. Grație însă autorității de care ajușeseră să se bucure a fost degrabă eliberat.

În august 1918, Vynnycenko proclamă începerea răscoalei împotriva regimului hatmanist situându-se în fruntea Uniunii Naționale Ucrainene. Milita cu hotărâre pentru reinnoirea RPU și crearea organului ei suprem - Directoratul, al cărui președinte a devenit în octombrie 1918, după căderea regimului Skoropadskiy.

În 1919, în urma divergențelor cu Symon Petliura și a insistenței Antantei (în al cărei ajutor spera Guvernul RPU) care îl acuza de simpatii probolșevice, Vynnycenko a demisionat și a plecat peste graniță. A trăit la Viena, unde într-un timp scurt a scris, în 1921, lucrarea memorialistico-publicistică în 3 volume intitulată „Renașterea națiunii” (Istoria Revoluției Ucrainene martie 1917 - decembrie 1919). Este o amplă frescă a societății și evenimentelor de-atunci, sursă de studiere și înțelegere a complicatelor procese politice din perioada luptei armate pentru putere.

Ca orientare politică, Volodymyr Vynnycenko era apropiat de filosofia comunistă, dar considera că bolșevicii nu țin seama în suficientă măsură de factorul național. Visa să înființeze un nou partid al cărui program social să nu se deosebească prea mult de cel bolșevic, dar să fie mai „național”, mai strâns legat de trecutul istoric al Ucrainei. Încă de la sfârșitul anului 1919, a încercat să-și pună ideea în practică. A părăsit PSDMU și a organizat la Viena „Grupul comunistilor ucraineni din diaspora”: a înființat și organul de presă al acestuia - ziarul „Nova doba” (Noua eră) în care și-a publicat scrisoarea-manifest „Către intelectualitatea ucraineană care nu are conștiință de clasă”, anunțând trecerea pe pozițiile comunismului.

La începutul anului 1920, Guvernul Republicii Socialiste Sovietice Ucrainene (RSSU) (proclamată la Harkiv la sfârșitul lunii decembrie 1917) a insistat foarte mult ca Vynnycenko să se întoarcă în patrie, oferindu-i funcții înalte, printre care portofoliul de ministru de Externe și cooptarea în Comitetul Central al Partidului Comunist Ucrainean (PCU). Vynnycenko și-a dat în principiu acordul și a fost la Moscova cu soția, unde s-a întâlnit

cu Lenin, Troțki, Kamenev, Zinoviev și alți lideri bolșevici. Era chiar pe punctul de a se înscrie în PCU.

Însă atunci când a cunoscut mai bine situația

VOLODYMYR VYNNYCNENKO

economică și politică a țării, precum și relațiile oficiale dintre Rusia și Ucraina a înțeles că adevărata intenție a bolșevicilor era de a-l folosi în scopuri tactice; așa încât a refuzat propunerile și a plecat din țară. Revenit la Viena unde a trăit și a lucrat în 1921 Vynnycenko a publicat critici la adresa politicii naționale și sociale a PCU.

În 1922, a trăit în Cehoslovacia, iar în 1925, a plecat în Franța, stabilindu-se în orașelul Mougene, în apropiere de Cannes, unde și-a cumpărat o casă modestă. De-atunci a renunțat totalmente la politică și s-a ocupat exclusiv de literatură și de pictură. Acolo și-a petrecut ultimii 17 ani ai vieții. A decedat la 6 martie 1951, la Mougene, unde a fost și înmormântat.

În timpul ocupației fasciste a Franței Vynnycenko a fost trimis într-un lagăr de concentrare pentru refuzul de a colabora cu naziii. După terminarea războiului a militat pentru dezarmarea generală și coexistența pașnică a popoarelor lumii.

Vynnycenko a fost autorul unui roman politic din 1950 intitulat: „Ai cuvântul, Stalin!” în care propunea... democratizarea Uniunii Sovietice! Bineînțeles că Stalin nu i-a dat niciun răspuns. Vynnycenko i-a scris și o scrisoare deschisă cu acuzația de genocid al poporului ucrainean.

Creația literară a lui Vynnycenko cuprinde 2 perioade. Prima (1902-1905) este inspirată de avântul revoluționar al vremii: mișcările țărănești, solidarizarea unei părți a intelectualității ucrainene. Este evident suflul nou ce răzbate în povestirile sale, de ex., „Lângă mașină”, „Contraste”, „Pe chei”, „Foamea” ș.a. Lupta celor din clasele defavorizate este descrisă artistic, fără înfrumusețare sau idealizare. În paralel, în alte lucrări, scriitorul satirizează preocupările mic-burghize, idealurile meschine, ex., „Logodna” ș.a. Se remarcă povestirile sale despre intelectualitatea revoluționară („Raza de soare”, „Talismanul”, „Taina”, „Studentul”, „Zina” ș.a.), precum și cele cu aspecte din viața militarilor („Lupta”, „Forța întunecată”).

În a doua perioadă, lucrările scriitorului oglindesc și condamnă descurajarea, depresia intelectualității, abandonarea idealurilor - reacție la înfrângerea revoluției și a mișcării naționale („Disarmonia”, „Marele Moloh”, „Echilibrul”, „Idolii”, „A fi cinstit cu sine”, „Treptele vieții” ș.a.).

Vynnycenko abordează și stilul impresionist („Însemnările unui Mefisto cărn”) ș.a. El este și autorul primului roman fantastic ucrainean „Mașina solară”.

Volodymyr Vynnycenko a fost recunoscut pe plan mondial ca scriitor și dramaturg care a imprimat o tendință modernistă teatrului. Piesele lui : „Pantera neagră și ursul alb”, „Legea”, „Minciuna”, „Păcatul” au fost traduse în limba germană și montate pe multe scene din Europa. În 1922, a rulat în cinematografele din Germania filmul „Pantera neagră”, inspirat de piesa lui susmenționată.

În RSSU Vynnycenko era considerat un scriitor proletar. Dramaturgia lui s-a bucurat pe scară largă de punerea în scenă în cele mai mari orașe. În 1926 - 1930, a fost editată o culegere de 24 volume a operelor sale.

În 2005, a fost emisă o monedă jubiliară cu chipul său, consacrată comemorării a 125 ani de la naștere. La Lvov, Kiev și Odesa sunt străzi care-i poartă numele, iar la 18 septembrie 2010, la Kirovohrad a fost dezvelit un monument al său. De asemenea, Universității Pedagogice de Stat din Kirovohrad i s-a dat numele lui Volodymyr Vynnycenko.

Întrucât Vynnycenko a excelat și în domeniul picturii, tablourile sale, în număr de 20, se păstrează la Institutul de Literatură „Taras Șevcenko” al Academiei de Științe a Ucrainei.

Mihai POCORSCHI

„Sub semnul iubirii...” de Ioan Chideșciuc, un eveniment editorial și un valoros crâmpei al istoriei ucrainenilor din România

Odată cu apariția în 2018 a volumului „Sub semnul iubirii...” semnat de Ioan Chideșciuc, literatura ucrainenilor din România îmbracă haina iubirii și a frumosului.

Cartea însumează eseuri, recenzii, portrete ale numeroșilor scriitori, critici literari, poeți ucraineni realizate admirabil de domnul Ioan Chideșciuc. Ideea de bază a volumului, după cum mărturisește însuși autorul, este cultivarea frumosului divin și artistic. Pentru a putea simți și crea frumosul artistic este nevoie de perceperea și înțelegerea frumosului divin, aceste două noțiuni aflându-se într-o strânsă interdependență. Iar autorul acestei cărți, un creator de frumos prin excelență, posedă fără doar și poate această calitate, lucru confirmat în paginile volumului „Sub semnul iubirii...”. Volumul este structurat pe trei capitole (I. *Întru credință, adevăr și iubire* (Eseuri), II. *Elogiul modelelor de lângă noi* (Recenzii, reportaje), III. *Alte aspecte istorico-literare și religioase* (Portrete, reportaje), încadrate de Prolog (*Nihil sine Deo / Nimic fără Dumnezeu. Credință – Limbă / Identitate – Mântuire*) și Epilog (*Cu dragoste la ferestre europene*), Argument (aparținând autorului) și Postfața semnată de domnul Mihai Hafia Traista.

„Sub semnul iubirii...” se adresează „aproape-lui nostru” cu îndemnul de a trăi în și prin iubire, conform moralei creștine, coagulându-se în jurul a două concepte fundamentale pentru definirea identitară a unui om: credință și limbă. Din prolog se poate observa importanța conștientizării identității naționale, iar primul pas în această direcție constă în afirmarea limbii materne, adică a celei ucrainene, prin orice mijloace, păstrarea și perpetuarea acesteia din generație în generație. Limba maternă este strâns legată de Cuvântul lui Dumnezeu, de Iubirea de Dumnezeu și față de Aproapele, este cea mai intimă și totodată cea mai înaltă formă de conservare a conștiinței naționale a fiecăruia dintre noi. Legătura strânsă dintre conștiința identitară și iubire este mijlocită de credință, lucru relevat în următoarele trei capitole. Cizelarea frumosului în om se poate realiza doar prin lectură atât a literaturii religioase, cât și a

celelalte care au menirea de a modela spiritul și intelectul. Educarea doar a uneia sau a alteia dintre fațete ar face incompletă conturarea personalității unui om, întrucât o dezvoltare armonioasă a caracterului uman presupune tocmai implicarea laturilor spirituală și intelectuală, cultivarea, deopotrivă, a sufletului și a rațiunii.

Prologul se constituie într-un manifest pentru limba maternă, într-un elogiu adus acesteia, în care sunt punctați cei mai importanți factori în determinarea legăturii dintre limba maternă și credința în Dumnezeu.

Spiritul profund analitic al domnului I. Chideșciuc se manifestă în cele trei capitole, care reprezintă miezul lucrării, ce cuprind eseuri și portrete, analize critico-literare ale variatelor opere, recenzii, reportaje în care sunt relevate cele mai semnificative trăsături stilistico-literare ale creațiilor unor clasici sau scriitori contemporani din Ucraina și România.

În capitolul I., *Întru credință, adevăr și iubire* (Eseuri), atenția autorului este captată de nume precum T. Șevcenko. O. Kobyleanska, S. Iarycevskyi sau scriitori ucraineni din România (M. H. Traista, Șt. Teciuc, M. Voloșciuc, I. Pavliș). Evidențind caracteristici definitorii ale creațiilor scriitorilor menționați: direcția europeană a operelor lui Iarycevskyi, analiza unor povestiri din creația timpurie a Olhăi Kobyleanska (*Natura, El și ea* etc.) sau specificul liricii lui Mihai Hafia Traista, autorul realizează și o analiză comparativă profundă și exhaustivă între romanele istorice ale lui Osyp Makovei și Mihail Sadoveanu, *Iarosenko* (1905) și *Șoimii* (1904). Așadar, nu doar scriitorii ucraineni intră sub lupa Domniei sale, ci și cei români, precum Mihail Sadoveanu și Vladimir Streinu.

Următoarele două capitole, II. *Elogiul modelelor de lângă noi* (Recenzii, reportaje), III. *Alte aspecte istorico-literare și religioase* (Portrete, reportaje) abordează genurile portretului și al reportajului, completând și diversificând paleta de poeți, scriitori, personalități istorice și culturale ale celor două țări vecine, cărora autorul le dedică pagini întregi de analiză și documentare istorică și științifică (Borys Oliinyk, Lina Kostenko, Ioan Cozmei, Ștefan cel Mare, Mihai Eminescu, Traian Apetrei etc.), demonstrând o preocupare reală pentru o varietate semnificativă de probleme.

Familiarizarea publicului român cu aspecte culturale, istorice și literare nu doar din mediul cultural, istoric și literar ucrainean, ci și din cel românesc, aducerea în discuție a scriitorilor care au instituit punți între cele două literaturi, făcând posibil dialogul cultural, accentuarea aspectului spiritual în formarea completă a personalității umane sunt câteva dintre obiectivele atinse de autor în acest volum.

În acest sens, fără cea mai mică îndoială, putem afirma că scriitura dlui I. Chideșciuc reprezintă o parte însemnată a ceea ce înseamnă ucrainismul din România, devenind un

fundament al istoriei și al culturii ucrainenilor din țara noastră.

Eterogenitatea tematică a cărții este dublată de unitatea ideatică, de spiritul iubirii și al credinței care o străbat de la un capăt la altul, de erudiția, sensibilitatea și dragostea autorului pentru Dumnezeu, istorie, artă și literatură. Odată angajat în lectura volumului „Sub semnul iubirii...” al lui Ioan Chideșciuc, cititorul va rămâne până la final „prizonierul” stilului, al blândeții și al iubirii față de aproapele autorului, virtuți ce răzbat din fiecare rând al cărții. Ioan Chideșciuc, un NUME sonor în literatura și publicistica ucraineană din România, un reper de etică profesională și umană, un erudit în adevăratul sens al cuvântului, este definiția OMULUI, rezumată în trei calități: modestie, discreție și blândețe.

Ioan HERBIL

Decembrie cu mireasmă de brad

Decembrie cu darul de a comprima ultimele zile ale anului, într-un singur cuvânt de aniversare, cu bonificație: Revelion.

După ce împodobim bradul de Crăciun, acesta ne modelează locuința și pe noi în straie de sărătoare.

Crivățul: fenomen meteorologic de șuierat timpului despărțirea de anul învechit.

Știrea dimineții: Gheața care s-a spart în curtea Observatorului Astronomic era plină cu stele.

Fiecărei frunze loc de mormânt a găsit acest decembrie, dar și „crematori” în aerul liber.

Pomii cu crengile croșetate de chiciură, copilul surâde.

Dorul ne împinge încotro vedem cu ochii și astfel devenim colegi pe drumuri de munte și părtii.

Dezvăluind guvernului „protocolul” dintre vâsc și bradul de Crăciun... (sic!)

Omăt neatins. Plimbând de mână o altă iubită, pe-aceiași alee, sau visând – tot aia-i!

Vacanța de iarnă = avanpremieră vacanței de primăvară.

Ultima zi a anului semnează, la somația lui Cronos procesul-verbal dintre cele 365 de zile și... o zi! Semnează cu numele de Revelion.

Meniul zilei de Ignat: carcasă comestibilă umplută cu șorici.

Dimineață cu vise (de copil): în aroma lăpticului cu cacao „răsare” un biscuit-tobogan soma!

Cristal și suflare într-o mânășă - ceața înghețând degetele...

Soarele de iarnă de-a lungul unei pânze de funigel uituc, încă din toamnă, într-o magazie: tapiserie la preț redus.

Ivire lentă, Baba-Iarnă îmbrobodită, din ceață deasă... Visul de astă noapte se-adeverește.

O zi de studiu la bibliotecă... Frazele mierlei te retrag în amurgul toamnei.

Atât de veselă, atât de înălțătoare viața fluturelui, lungă de-o vară - unde-i oare acum?

Postul Crăciunului – drumul spre frigider, descongestionat de poftă.

Decembrie aproape gata, cu ultimele pregătiri lăsate baltă... De gândit gândului de a petrece sfârșitul de an undeva peste hotare.

Lună plină – o primă noapte geroasă nu-i de-ajuns pentru a înțelege viețile țurțurilor. Ce ar trebui de înțeles? se întrebă streășina unei vechi case țărănești.

Holuri înmiresmate, după trecerea Moșului Nicolae; primele surâsuri matinale ale copiilor...

Dragostea curată o regăsim la munte. E pufoasă și strălucește ca un soare de zăpadă. Te,, orbește” lin, pe măsura sejurului.

Crăciun fericit! Ațâțat de strămoșești sfinte obiceiuri un moș Crăciun (de rit modern) își pleacă înțelegător barba, lângă urechea Tainei Copilăriei!

Mihai MATEICIUC

Discursul Președintelui Ucrainei cu prilejul comemorării victimelor Holodomorului din anii 1932-1933

Mult stimați oaspeți din străinătate,
Prietenii Ucrainei,
Stimați înfrățitori ai bisericilor și lideri ai organizațiilor religioase,

Drag popor ucrainean,

În fiecare an, toamna târziu, mii de oameni vin pe aceste povârnișuri ale Niprului din diferite colțuri ale Ucrainei și din cele mai îndepărtate țări. Ce îi aduce aici este dorința de a cinsti victimele și de a readuce în memoria lumii una dintre cele mai mari crime ale secolului al XX-lea – Holodomorul orchestrat de Kremlin.

Genocidul a fost planificat cu mare rigurozitate. Prin el se dorea rezolvarea definitivă a problemei ucrainene care, de secole, nu-i dădea pace Rusiei și, la drept vorbind, nu îi dă pace nici acum. La începutul anilor '30 încă mai era vie în memorie amintirea despre Revoluția națională ucraineană, al cărei centenar îl marcăm anul acesta. Revoluția noastră s-a dovedit a fi mult prea romantică, am sperat prea mult să avem pace și fraternitate, am avut prea puțină grijă de armata noastră. Din această cauză ea a fost înăbușită de năvala din nord. Dar, trezită de revoluție, conștiința națională a rămas vie. Tirania rusobolșevică încerca să înăbușe acea flacără a libertății care, uneori, abia pâlpâia, dar alteori izbucnea cu o nouă forță. Și nu era lună fără revolte căci țărani nu vroiau să dea degeaba grânele, pâinea lor. Existau cazuri când și conducătorii ucraineni de ministere, uzine și instituții se revoltau, chiar și în ședințele de partid, împotriva dictatului Moscovei. Ucrainizarea pe care Stalin o considera drept o „pomană” era luată în serios de către național-comuniști care se străduiau să consolideze identitatea noastră ucraineană. Gândurile tainice ale milioanele au fost exprimate în scurta deviză a lui Mykola Chvyliovyi: „Departee de Moscova!” împreună cu o alta existentă în stilistica lingvistică a acelor vremuri: „Spre Europa!”.

În acești ani, cultura ucraineană înflorește. Niciodată până atunci nu a apărut concomitent un număr atât de mare de scriitori, poeți, artiști plastici, regizori, actori, muziceni aceia care, mai târziu, au devenit „Renașterea împușcată”.

Semințele semănate de Revoluția ucraineană au răsărit bine. Kremlinul se teme de viitoarea recoltă. Stalin îi scria lui Kaganovici: „Am putea pierde Ucraina”. Din frică și ură s-a născut ideea crimei. La început, au fost condamnați pe nedrept și suprimați cei care i-au dat poporului posibilitatea să se autocunoască și l-au unit în jurul valorilor ucrainene. Apoi, și-au propus să-i omoare pe toți aceia care erau capabili să se opună. Să-i omoare numai pentru că sunt ucraineni, că, fiind

conștienți de faptul că sunt un popor de sine stătător, pun în pericol existența imperiului.

Parcurgând numeroase documente și mărturii, cercetătorii au descris în amănunt felul în care Moscova stabilea planuri nerealiste de colectare a cerealelor, planuri care au condamnat Ucraina la foamete în masă. Noi știm cum au fost trecute satele pe „table negre”. Asta însemna încercuirea lor de către armată, interzicerea ieșirii din sat, confiscarea tuturor produselor alimentare și moartea bărbaților, femeilor și copiilor. Da, ei îi omorau nu numai pe adulți, ci și pe copii. Au fost omorâți un milion și jumătate de copii.

Știm și cum au fost declarați chiaburi sute de mii de gospodari și trimiși împreună cu familiile în Siberia pentru a-i extermina dacă nu prin foame, atunci prin frig; dacă nu prin frig, atunci prin muncă silnică.

Raphael Lemkin, autorul termenului „genocid”, unul dintre cei care a reușit să obțină adoptarea Convenției ONU privind prevenirea genocidului și pedepsirea celor vinovați a tras următoarea concluzie: „Genocidul sovietic în Ucraina nu a fost o exterminare în masă întâmplătoare, ci un caz de genocid, de distrugere nu numai a unor oameni, ci a unei nații întregi”.

Decenii întregi, doar dacă amintea de Holodomor puteai plăti cu ani de pușcărie. Dar miile de familii continuau să-și pomenească rudele decedate, să povestească în șoaptă groaznicele amănunte, să-și scrie amintirile în jurnalele lor secrete, să vorbească despre ele la întâlnirile militanților progresiști. Anul acesta ne-a părăsit unul dintre ei, Ivan Draci. În aceste zile, Ivan Fedorovyci venea întotdeauna aici. În vara anului 1986, la Congresul Scriitorilor el a fost cel care a cerut public autorităților să dezvăluie ce s-a întâmplat în Ucraina în anii '30.

Numeroși oameni din afara granițelor URSS au păstrat memoria despre Holodomor. Au povestit despre el din anvonul bisericilor, au scris reportaje în ziare și au adresat scrisori guvernelor. Comunitatea ucraineană din toate colțurile lumii vorbea cu glas tare despre Holodomor.

Cu 30 de ani în urmă, o comisie a Congresului SUA a stabilit oficial că Stalin și anturajul acestuia au comis genocid împotriva ucrainenilor. Anul acesta, Senatul Congresului american a recunoscut Holodomorul drept genocid. Pe ansamblu, 15 state au calificat, la nivel de parlamente, foametea din anii '32-33 drept genocid.

La forumul internațional „Ucraina nu uită – lumea recunoaște” care a avut loc astăzi, la Kiev, au fost prezenți reprezentanți din 50 de țări. Papa Francisc a rostit cuvinte de cinstire a memoriei victimelor Holodomorului. Patriarhul ecumenic

Bartolomeu a rostit cuvinte de compasiune și susținere a poporului ucrainean. „Această tragedie – afirmă Sfinția Sa, vorbește de la sine, între alte fapte, de cruzime împotriva omenirii și a creației lui Dumnezeu, Holodomorul are un loc aparte”. Sfinția Sa a mai menționat că „Sfântul Sinod a hotărât să acorde autocefalie Bisericii Ortodoxe din Ucraina pentru ca aceasta să se alăture Ortodoxiei în unitate și pace interioară. Hotărârea pe care noi, ucrainenii am așteptat-o de decenii și chiar secole, a fost adoptată, iar noi, ucrainenii, îi suntem profund recunoscători Bisericii-Mame a Constantinopolului. Așteptăm ca, în scurt timp, autocefalia să fie confirmată juridic și canonic.

Dragi ucrainenii,

Noi am șters numele călăilor noștri de pe harta Ucrainei, am înlăturat idolii lor. Acest proces trebuie să se încheie. Mă adresez Radei Supreme să schimbe denumirea regiunii Dnipropetrovsk în Dniprovsk. Zilele acestea, am înaintat Radei Supreme un proiect de lege în acest sens. Legea cere ca această hotărâre să se realizeze prin modificări la Constituția Ucrainei.

Alaltăieri, Parlamentul Ucrainei și deputații, cărora le mulțumesc, au adoptat în prima lectură modificările la Constituție care obligă puterea ucraineană să asigure aderarea Ucrainei la UE și NATO, care consfințesc în Legea de bază cursul nostru spre UE și NATO. Aceasta este o parte a strategiei noastre pe care o promovăm cu consecvență în ultimii patru ani și jumătate.

Numai integrarea Ucrainei în spațiul euroatlantic ne garantează pacea, independența și bunăstarea. De la această strategie noi nu ne vom abate. Ucraina va deveni în mod sigur membru cu drepturi depline al NATO și al UE!

Și atunci nu va mai fi nici Holodomor, nici Marea teroare, nici rusificare.

Responsabilitatea istorică pentru Holodomor revine Federației Ruse ca succesoare a URSS și această crimă nu are termen de prescripție. La fel ca și acum o sută de ani, Rusia a declanșat agresiunea împotriva Ucrainei pentru a o readuce în imperiu. Kremlinul urăște din nou și se teme de Ucraina liberă și europeană. Însă eu sunt sigur că el nu mai poate întoarce roata istoriei.

Ucraina pășește ferm pe drumul său.

Noi nu uităm! Noi suntem puternici!

Memorie veșnică victimelor Holodomorului!

Memorie veșnică tuturor celor ce și-au dat viața pentru libertate și pentru independența Ucrainei.

Declar un moment de reculegere pe plan național.

Pagină realizată de Ion ROBCIUC

UCRAINA - mai aproape